

Bryssel den 21.6.2013
COM(2013) 459 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

**Fjärde rapporten om Republiken Moldaviens genomförande av handlingsplanen om
viseringsliberalisering**

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

Fjärde rapporten om Republiken Moldaviens genomförande av handlingsplanen om viseringsliberalisering

1. INLEDNING

Dialogen mellan EU och Moldavien om villkoren för viseringsfritt resande för moldaviska medborgare till EU inleddes den 15 juni 2010. Den 24 januari 2011 lade kommissionen fram **handlingsplanen för viseringsliberalisering** (nedan kallad *handlingsplanen*)¹ för de moldaviska myndigheterna. I handlingsplanen fastställs ett antal riktmärken för Moldavien inom ramen för fyra områden² indelade i tekniska ”grupper” i syfte att anta en rättslig och strategisk ram (fas 1) och genomföra den i praktiken (fas 2).

Kommissionen rapporterar regelbundet till Europaparlamentet och rådet om genomförandet av handlingsprogrammet. Den **första lägesrapporten** om Moldaviens genomförande av handlingsplanen för viseringsliberalisering lades fram den 16 september 2011³. Den 7 oktober 2011 hölls ett möte för högre tjänstemän, under vilket den första lägesrapporten lades fram och nästa steg i processen diskuterades.

Under den andra hälften av oktober och början av november 2011 organiserades kontrollbesök för områdesgrupperna 2, 3 och 4 i handlingsplanen, med deltagande av experter från EU-medlemsstaterna tillsammans med tjänstemän från kommissionen och Europeiska utrikestjänsten. Syftet med dessa expertbesök var att utvärdera den rättsliga, politiska och institutionella ramen enligt riktmärkena i den första fasen i handlingsplanen och dess överensstämmelse med europeiska och internationella normer. **Expertrapporterna** färdigställdes i december 2011.

Den **andra lägesrapporten** om Moldaviens genomförande av handlingsplanen för viseringsliberalisering lades fram den 9 februari 2012⁴. Den 27 februari 2012 hölls ett möte för högre tjänstemän, under vilket den andra lägesrapporten presenterades och nästa steg i processen diskuterades.

Den **tredje lägesrapporten** om Moldaviens genomförande av handlingsplanen för viseringsliberalisering lades fram den 22 juni 2012⁵. Den var den tredje och sista lägesrapporten om den första fasen i handlingsplanen och gav en sammanställning av kommissionens bedömning av de framsteg som gjorts av Moldavien för att uppfylla riktmärkena i handlingsplanens första fas i samband med inrättandet av den rättsliga, politiska och institutionella ramen.

Kommissionen offentliggjorde sin **bedömning av de eventuella effekterna på migrationen och säkerheten inom Europeiska unionen till följd av en framtida viseringsliberalisering för moldaviska medborgare som reser till EU** den 3 augusti 2012⁶. Bedömningen genomfördes med hjälp av berörda EU-organ och intressenter.

¹ Rådets dokument 18078/10.

² i) Dokumentsäkerhet, inklusive biometri, ii) irreguljär migration, inklusive återtagande, iii) allmän ordning och säkerhet, och iv) yttre förbindelser och grundläggande rättigheter.

³ SEK(2011) 1075 slutlig.

⁴ SWD (2012) 12 final.

⁵ COM (2012) 348 final.

⁶ COM(2012) 443 final.

Den 19 november 2012 antog rådet slutsatser som byggde på dessa rapporter. Rådet höll med kommissionen om att Moldavien **har uppfyllt alla riktmärken för den första fasen** i handlingsplanen för viseringsliberalisering. Därefter inleddes bedömningen av riktmärkena för den andra fasen.

Nästa steg i den andra fasen och utformningen av utvärderingskontrollerna diskuterades vid ett möte med högre tjänstemän den 28 januari 2013. En ny serie **utvärderingskontroller** för alla de fyra grupperna i handlingsplanen för viseringsliberalisering gjordes den 18 februari-15 mars 2013. Bedömningen under utvärderingskontrollerna var mer omfattande och detaljerad än någonsin – fyra veckor med tolv experter från EU-medlemsstaterna, tillsammans med tjänstemän från kommissionen och utrikestjänsten.

Syftet med experternas kontroller var att bedöma läget i fråga om uppfyllandet av riktmärkena för den andra fasen i handlingsplanen och graden av genomförande av den rättsliga, politiska och institutionella ramen, i enlighet med europeiska och internationella normer. Särskild uppmärksamhet ägnades områden som antidiskriminering och integrering av minoriteter samt människohandel. Vissa av dessa områden nämndes också i rådets slutsatser av den 19 november 2012.

Expertrapporterna färdigställdes i maj 2013. Moldavien har åtagit sig att ta itu med rekommendationerna i dessa rapporter genom den uppdaterade nationella handlingsplan som utarbetades i slutet av maj 2013.

Handlingsplanen för viseringsliberalisering har visat sig vara en viktig motiverande faktor för reformer och har hjälpt Moldavien att hålla takten uppe i de strukturreformer som pågått sedan 2010. Den rättsliga och politiska ramen har införts, vilket konstateras när den första fasen av handlingsplanen för viseringsliberalisering avslutades i november 2012.

Syftet med den här rapporten är att presentera **läget för genomförandet av den rättsliga och institutionella ramen, hur institutionerna fungerar och graden av samordning mellan olika organ**. Kommissionens lägesrapport bygger på de **omfattande utvärderingskontroller och gjordes i februari–mars 2013** och rapporterna från medlemsstaternas experter och ytterligare information som lämnades i EU:s och Moldaviens gemensamma underkommitté nr 3⁷ och EU:s och Moldaviens dialog om mänskliga rättigheter i april 2013. Framför allt uppmärksammades **hållbarheten** i reformerna och uppnådda resultat, bland annat genom ändamålsenlig **personalpolitik och finansiering**. Rapporten innehåller också en bedömning av läget i fråga om **genomförandet av de rekommendationer** som riktats till Moldavien i rapporten om **konsekvensbedömningar**⁸ från augusti 2012.

2. BEDÖMNING AV GENOMFÖRANDET AV DE FYRA OMRÅDESGRUPPERNA I HANDLINGSPLANEN OM VISERINGSLIBERALISERING

GRUPP 1: DOKUMENTSÄKERHET, INKLUSIVE BIOMETRI

a) Riktmärken i handlingsplanen

- **Gradvis införande av biometriska pass som är förenliga med Internationella civila luftfartsorganisationens (Icaos) normer, även på Moldaviens utländska konsulat, och utfasning av pass som inte är förenliga med Icaos normer**

⁷ Underkommitté nr 3: Tullfrågor, gränsöverskridande samarbete, penningtvätt, narkotika, irreguljär migration.

⁸ COM(2012) 443 final.

Från och med januari 2011 utfärdar Moldavien endast biometriska pass (vanliga pass, diplomatpass, officiella pass och pass för statslösa personer) i enlighet med principen ”ett pass, ett dokument”.

Den 31 december 2012 fanns 2 514 335 pass för medborgare i Moldavien i cirkulation, varav 487 745 (eller 19,3 %) var biometriska pass. Utfasningen av icke-biometriska pass ska vara slutförd vid utgången av 2020.

Från och med den 1 januari 2012 kan moldaviska medborgare som är bosatta utomlands lämna in ansökningar till Moldaviens diplomatiska beskickningar och konsulat för att få ett biometriskt pass. Alla Moldaviens ambassader och konsulat har, utan undantag, fått särskild utrustning för att samla in biometriska uppgifter från de sökande. Detta nya biometriska pass uppfyller Icaos normer och innehåller ett antal säkerhetsfunktioner som rekommenderas av Icao⁹.

Från och med den 2 januari 2013 använder centrumet för statens informationsresurser ”Registru” (CSIR Registru, nedan kallat *Registru*) egna rotcertifikat och offentliga nyckelcertifikat. Moldaviens myndigheter ansökte den 28 september 2012 om medlemskap i Icao PKD (Icaos register över offentliga nycklar). I början av 2013 utfärdade it- och kommunikationsministeriet en order till Registru om betalning av engångsavgiften för registrering i Icao PKD. Registru skulle ha undertecknat ett kontrakt om upphandling av broschyrer med ett integrerat chip med utgångspunkt i resultatet av upphandlingen i januari 2012, men undertecknandet sköts upp till februari 2013 på grund av en rättslig tvist, som avvisades av Republiken Moldaviens högsta domstol. Vinnaren av upphandlingen och Registru väntas underteckna ett kontrakt sommaren 2013.

- **Hög nivå av integritet och säkerhet i tillämpningen, anpassningen och distributionsprocessen för pass, identitetskort och andra referenshandlingar**

Registru ansvarar för att utfärda rese- och identitetshandlingar. Alla kontor inom tjänsten för civilrättslig ställning är datoriserade och kopplade via en säker kommunikationskanal till ett automatiserat informationssystem som kallas det statliga folkbokföringssystemet (nedan kallat *folkbokföringen*). De intyg som utfärdas i fråga om födelse, äktenskap, dödsfall, skilsmässa och namnbyte har identisk formatering och innehåller samma säkerhetsfunktioner¹⁰.

Ansökningar om resehandlingar och nationella identitetskort kan lämnas in vid Registrus 49 territoriella och regionala kontor. De kontroller som utförs av dessa kontor går normalt ut på att se till att uppgifterna är korrekta och att ansökan är fullständigt ifylld. Det görs också icke-elektroniska kontroller hos inrikesministeriet i fråga om lagöverträdelser, brottsfall och personer som har begått brott.

Möjligheten för någon att använda flera identiteter verkar vara mycket begränsad med tanke på folkbokföringen, som innehåller en stor mängd uppgifter om alla moldaviska medborgare. I och med att biometriska uppgifter införs i passen blir innehavarens identitet ”frost”, vilket gör att det inte går att använda en annan identitet.

Registru vidtar omfattande åtgärder för att så långt det går minska möjligheten till korruption på personalnivå, bland annat genom en tydlig uppdelning mellan de anställdas uppgifter och funktion, slumpmässig tilldelning av ansökningar till tjänstemän, granskning av ansökningar

⁹ Dubbelverkande vattenmärke, fluorescerande fibrer som är synliga i UV-belysning, fluorescerande säkerhetstråd, mikrotext, passnumrering med laserperforering, i enlighet med punkt V i informationsbilaga 1 till avsnitt III i Icaos säkerhetsnormer för maskinläsbara resehandlingar, dok 9303, del 1.

¹⁰ Vattenmärke, mikrotext, emblem och blankettens serienummer i fluorescerande text som är synlig i UV-belysning.

av minst tre olika tjänstemän och betalning av avgifter via uttagsautomater. Eftersom ansökningarna kontrolleras vid flera tillfällen är det mycket svårt för anställda att lägga in falska ansökningar.

Dessutom har tjänsten för civilrättslig ställning utformat en strategi för att förebygga och bekämpa korruption på personalnivå. Åtgärderna omfattar oplanerade inspektioner, begränsad åtkomst till uppgifter, videoövervakning och redovisning av inkomster, fastigheter och intressekonflikter. Informationsmeddelanden om korruption har satts upp i varje lokalt ansökningskontor.

De nya åtgärderna ledde till att sju disciplinära åtgärder vidtogs mot överträdelser som begåtts av tjänstemän vid kontor för civilrättslig ställning, efter utredningar under 2012.

Sökande som är bosatta i regionen Transnistrien¹¹ kan ansöka om handlingar vid något av de kontor som ligger nära den administrativa gränsen. Sedan den 17 juli 2003 tar sex permanenta kontor i Moldavien och ett mobilt kontor emot sådana ansökningar, och samma praktiska organisation och huvudsakliga förfaranden används som i resten av Moldavien. Personer som endast har handlingar utfärdade av de transnistriskas ”myndigheterna” kan registrera sina handlingar om civilrättslig ställning hos de moldaviska myndigheterna genom att låta dem transkriberas av kontoret för civilrättslig ställning och föras in i folkbokföringen. Därefter utfärdar kontoret för civilrättslig ställning en handling till den enskilda personen, så att denne kan få ett moldaviskt pass. Ett särskild förfarande för erkännande av referenshandlingar som utfärdats av de transnistriskas ”myndigheterna” fastställs i lagen. Identiteten kan fastställas med hjälp av gamla identitets- eller resehandlingar från Moldavien eller på grundval av uppgifter om familjen i folkbokföringen. I många fall kommer det att bli förhållandevis lätt att kontrollera personens identitet, eftersom det finns register tillgängliga fram till och med 1992. För personer som är födda i regionen Transnistrien från 1992 och framåt måste man undersöka registren för föräldrar och syskon för att fastställa familjerelationerna och kunna fastställa identitet och rätt till medborgarskap i Moldavien. Slutligen går det att fastställa identiteten med rimlig säkerhet genom att korshänvisa till familjemedlemmars uppgifter i folkbokföringen.

- **Snabb och systematisk rapportering till Interpols/LASP:s databas över förlorade och stulna pass**

I oktober 2011 infördes processer för att skicka uppgifter om alla förlorade och stulna pass var femte minut från Registru till polisens nationella centralbyrå (NCB), som är sambandspunkt för Interpol. NCB skickar även information till Interpol dagligen genom ett realtidsbaserat elektroniskt system. Det görs ingen åtskillnad mellan förlorade och stulna pass. Gränsövergångsställena är kopplade till Interpols databas över förlorade och stulna pass. Antalet förlorade pass är mycket stort i förhållande till produktionen. Under 2011 rapporterades 29 946 förlorade pass, samtidigt som 261 259 pass framställdes. Under 2012 rapporterades 32 343 förlorade pass, samtidigt som 260 393 pass framställdes. Sedan oktober 2011 har 15 603 förlorade pass rapporterats som återfunna.

- **Regelbundet utbyte av provexemplar av pass och samarbete om dokumentssäkerhet med EU**

EU:s medlemsstater informeras årligen om nya provexemplar av moldaviska pass genom en särskild kommunikationskanal. Sedan 2009 har Moldavien dessutom anslutit sig till Europeiska unionens råds offentliga register över äkta identitets- och resehandlingar online (nedan kallat *Prado*). Den senaste uppdateringen i Prado gjordes den 1 juli 2011 då de nya

¹¹ Enligt de moldaviska myndigheterna har regionen Transnistrien 509 400 invånare, varav 55 % är medborgare i Moldavien och 33 128 har biometriska pass från Moldavien.

provexemplaren med de moldaviska biometriska passens säkerhetsfunktioner lades in. I december 2012 skickades 65 nya provexemplar med de moldaviska biometriska diplomat- och tjänstepassens säkerhetsfunktioner in. Under 2012 har gränspolisavdelningens experter på handlingar fått provexemplar av EU-medlemsstaternas resehandlingar (62 exemplar) via ministeriet för utrikesfrågor och europeisk integration (MFAEI).

b) Bedömning av rekommendationer i konsekvensbedömningar

- *Införa och tillämpa proportionerliga, ändamålsenliga och avskräckande påföljder för personer som är dömda för att ha sålt eller lånat ut sina pass*

I artikel 361 i Moldaviens strafflag fastställs redan påföljder för framställning, innehav, försäljning eller användning av falska officiella handlingar. När det gäller försvunna eller stulna pass undersöker de moldaviska myndigheterna för närvarande möjligheten att skärpa villkoren för att utfärda pass till personer som har erkänt sådana fall.

- *Regelbundet dela uppgifter med EU om förlorade och stulna biometriska pass, särskilt med hjälp av Interpols databas över förlorade och stulna resehandlingar.*

Se riktmärkena i handlingsplanen för viseringsliberalisering, punkten ”Snabb och systematisk rapportering till Interpols/LASP:s databas över förlorade och stulna pass”, s. 5 i den här rapporten.

- *Stärka den rättsliga och institutionella ramen för civilregistret för att förhindra missbruk genom ändring av namn eller identitet för att få ett nytt pass. Det bör införas och tillämpas tydliga regler i fråga om namnändring. Den rättsliga och institutionella ramen bör stärkas och omfatta effektiv kontroll samt åtgärder för spårbarhet.*

Alla medborgare kan ansöka om att ändra för- eller efternamn. Beslutet fattas av det centrala kontoret för civilrättslig ställning efter yttrande av en särskild kommitté. Lagen innehåller inte någon begränsning av hur många gånger man kan byta namn eller efternamn. Det unika personnummer som anges i födelseattesten går aldrig att ändra och om man byter namn eller förnamn upphör alla tidigare rese- och identitetshandlingar att gälla. Gränskontroller vid utresa görs på grundval av personnumret, medan gränspolisen har tillgång till folkbokföringen som innehåller uppgifter om alla tidigare namn och förnamn på moldaviska medborgare. Detta system minskar missbruket av namnbyten avsevärt.

Allmän bedömning grupp 1

Organisationen och processerna garanterar en hög nivå av integritet och säkerhet för handlingar. Processerna för att registrera civilrättslig ställning och utfärda handlingar har förbättrats betydligt sedan 2010. Systemen för ansökan och utfärdande är säkra, väl utformade och ger medborgarna god service. Biometriska pass som är förenliga med Icao håller på att utfärdas och gamla passtyper håller snabbt på att fasas ut. Moldavien uppmanas också att lämna ytterligare information om det stora antalet förlorade pass.

Kommissionen anser att **Moldavien generellt uppfyller de riktmärken för den andra fasen som anges i grupp 1.**

Det behövs ytterligare åtgärder i fråga om följande:

- Införa ett häfte med integrerat chip för att genomföra både *Extended Access Control* (omfattande kontroll av åtkomst) och *Supplemental Access Control* (kompletterande kontroll av åtkomst).
- Automatisera så många processer som möjligt, avskaffa de återstående manuella

förfarandena och införa en elektronisk länk mellan Registru och inrikesministeriet.

GRUPP 2: IRREGULJÄR IMMIGRATION, INKLUSIVE ÅTERTAGANDE

Grupp 2/ämnesområde 1 - Gränsförvaltning

a) Riktmärken i handlingsplanen

- **Ändamålsenlig tillämpning av lagstiftningen om gränskontroll genom lämpliga gränskontroller och lämplig gränsövervakning, förfaranden och verkningfull verksamhet, lägesbeskrivning på nationell och lokal nivå, inklusive genomförande av riskanalyser, hantering av underrättelser och uppgiftsflöden samt direkt åtkomst för och samråd med berörda nationella och internationella databaser**

Den 1 juli 2012 trädde en lag om gränspoliserna i kraft och gränsvaktstjänsten omorganiserades till gränspolisavdelningen vid inrikesministeriet i Moldavien.

Gränspoliserna har behörigheter och befogenheter inom området för integrerad gränsförvaltning samt i fråga om att förebygga och bekämpa gränsöverskridande brottslighet. Lagen om statsgränser följer definitionerna och ramarna för kodexen om Schengengränserna¹² och tar också hänsyn till unionens rättsliga ram för transportörers ansvar, särskilt direktivet om skyldighet för transportörer att lämna uppgifter om passagerare (direktiv 2004/82/EG). Gränspoliserna bedriver sin verksamhet enligt liknande regler och förfaranden som gäller för gränsvakter i EU:s Schengenländer. Inom det område som kontrolleras av Moldavien finns 56 gränsövergångsställen och trafiken över Moldaviens gränser omfattar mellan 13 och 15 miljoner passagerare varje år. Gränskontrollerna utförs i stort sett i enlighet med bästa praxis i EU:s Schengenkatalog.

Systemen för rapportering och riskanalys håller en mycket hög nivå, även jämfört med de system som används i Schengenländerna. Riskanalyssystemet följer Frontex gemensamma integrerade modell för riskanalys (Ciram) och profilerna är väl utformade och av hög kvalitet. Gränspoliserna ingår i Frontex nätverk för riskanalys (Ebran) och utbyter information med Frontex varje månad. Gränspoliserna och tullmyndigheten håller på att utarbeta gemensamma gränssäkerhetsbedömningsrapporter med hjälp av EU:s gränsövervakningsuppdrag för Moldavien och Ukraina (EU BAM).

Gränsövervakningen planeras och genomförs enligt ett riskanalyssystem. Antalet patruller ligger på en rimligt hög nivå. Den integrerade gränsförvaltningen omfattar planer på att bygga upp ett omfattande fast övervakningssystem längs gränserna. Genom att införa det fasta övervakningssystemet tillsammans med kompletterande mobila (obemannade) system kan gränspoliserna utöka gränskontrollsystemet till en ändamålsenlig nivå. Gränspoliserna har ett tillräckligt antal tjänstehundar (sammanlagt 123 hundar, varav 74 spårhundar). Rent generellt uppfyller anordningarna för den primära gränskontrollen de europeiska normerna. Det fanns mer än 5 700 varningar i databaserna 2012 (5 687 nationella varningar, 56 Interpolvarningar) och det totala antalet har mer än fyrdubblats jämfört med 2011. De tjänstemän som utför primärkontrollerna har tillgång till gränspolisernas integrerade informationssystem (BPIIS), en rättslig ram, utländska varningar, riskprofiler och internet (t.ex. Prado). Alla gränsövergångsställen har onlineuppkoppling till de centrala databaserna. På grund av brist på anordningar är sekundärkontrollerna inte tillfredsställande vid alla gränsövergångsställen.

¹² Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 562/2006 av den 15 mars 2006 om en gemenskapskodex om gränspassage för personer.

- **Tillhandahållande av lämplig infrastruktur, teknisk utrustning, it-system, finansiella och mänskliga resurser i enlighet med den strategi och handlingsplan för integrerad gränsförvaltning som ska antas och verkställigt genomförande av utbildningsprogram och åtgärder mot korruption**

Gränspoliserna håller på att uppgradera gränsövervakningssystemet och kommer att upprätta ett nationellt samordningscentrum. Utarbetandet av en lägesbeskrivning ingår i en trestegsplan med titeln ”Utveckling av fast och mobilt kommunikationssystem vid statsgränsen”, som är under genomförande. Stegen omfattar anskaffning av utrustning och uppförande av ett fast och mobilt telekommunikationssystem för hela landet. Det nationella samordningscentrumet kommer att förbättra medvetenheten om läget och kommer också att göra det möjligt att samarbeta med det europeiska gränsövervakningssystemet¹³ (Eurosur). Gränspoliserna har tillräckligt med utrustning för gränsövervakning (till exempel värmekameror och glasögon för mörkerseende, men saknar i dag fasta övervakningssystem).

Enligt planen ska gränspoliserna ha 3 543 anställda, vilket nu är uppfyllt till 83 % (2 945). Bristen på personal beror på att värnpliktiga inte längre används för gränskontroll och alla otillsatta tjänster bör vara tillsatta vid utgången av 2013. Den nationella gränspolissskolan anordnar tvååriga utbildningsprogram för underofficerare och halvårslånga grundläggande utbildningar för nyanställda. Köpenhamnsprocessen tillämpas i det tvååriga utbildningsprogrammet för underofficerare och det har utformats med hjälp av EU BAM och enligt EU:s gemensamma grundläggande kursplan för utbildning av gränsvakter. Rent generellt ger utbildningsprogrammen personalen en god grund för gränsförvaltningen. Gränspoliserna har redan genomfört de flesta av de rekommendationer och den bästa praxis för förebyggande av korruption¹⁴ som anges i katalogen över EU:s Schengenkatalog om kontroll av de yttre gränserna¹⁵. Yrkesetiska regler för gränspoliserna godkändes den 13 juni 2008 och gränspolisernas löner ligger på en konkurrenskraftig nivå. Oanmälda kontroller utförs och anställda vid gränspoliserna offentliggör sina personliga intressen och inkomster när de anställs och årligen därefter. Det finns ett system för regelbunden rotering av personalen.

- **Förbättra samarbetet mellan olika organ (bland annat utbyte av uppgifter mellan gränsbevakningsmyndigheten och de brottsbekämpande myndigheterna) och det internationella samarbetet, inbegripet samarbete med grannländer och införande av samarbetsavtal med Frontex för att uppnå hög effektivitet.**

Samarbetet om gränsförvaltning mellan olika organ har nått en tillfredsställande nivå. Gränspoliserna har ett mycket intensivt samarbete med polisen, tullmyndigheterna och byrån för migration och asyl. Samarbetet mellan gränspoliserna och riksåklagaren har utökats strukturellt efter det att gränspoliserna fick ny behörighet att genomföra brottsutredningar. Samarbetet mellan olika organ sker främst i form av informationsutbyte, gemensamma utredningsgrupper, gemensamma insatser och gemensam utbildning. Gränspoliserna och tullmyndigheterna har infört en enda kontroll vid gränsövergångsställena. De använder ett gemensamt system för registrering av transportfordon och de kan använda varandras utrustning för att till exempel kontrollera fordon.

Gränspoliserna har upprättat ett stort antal samarbetsavtal och samarbetsprotokoll med Rumänien och Ukraina. Under 2012 fortsatte gränspoliserna sitt samarbete med EU BAM för

¹³ SEK(2011) 145 slutlig.

¹⁴ Under 2012 förekom 87 utredda korruptionsärenden, 92 utredningar slutfördes, 102 disciplinära åtgärder vidtogs, varav 34 ledde till uppsägningar. Under 2010–2012 inleddes fyra straffrättsliga ärenden om allvarlig korruption.

¹⁵ EU:s Schengenkatalog om kontroll av de yttre gränserna, återvändande och återtagande – Rekommendationer och bästa praxis, rådets dokument 7864/09.

att se till att aktiviteterna för att genomföra den nionde årliga handlingsplanen¹⁶ är effektiva. Sedan 2006 har gränspoliserna en samarbetsman i det gemensamma centrumet för gränsöverskridande samarbete i Galati. Det finns samarbetsavtal med vissa EU-medlemsstater (Lettland, Litauen, Estland, Ungern och Polen). Samarbete med andra OSS-länder sker genom OSS-ländernas beslutande råd för gränsbevakningsmyndigheter. Slutligen finns det ett samarbetsprotokoll mellan Guamstaternas¹⁷ gränsbevakningsmyndigheter. Gränspoliserna undertecknade ett samarbetsavtal med Frontex i augusti 2008 och har deltagit i flera verksamheter som samordnades av Frontex. I december 2012 bildades en nationell kontaktpunkt för Frontex i gränspolisavdelningen med befogenhet att samordna och genomföra bestämmelserna i Frontex samarbetsplan.

b) Bedömning av rekommendationer i konsekvensbedömningar

- *Fortsätta att stärka gränskontrollerna, bland annat genom riskanalys och övervakningsåtgärder samt genom att förebygga och bekämpa korruption vid gränsen, och fortsätta att utöka samarbetet med EU BAM inom alla gränsförvaltningsområden*

Se punkten om riktmärken i handlingsplanen på s. 7 och 8 i den här rapporten.

- *Utöka samarbetet med grannländerna. Stärka det bilaterala och internationella samarbetet och informationsutbytet om statistiska och analytiska uppgifter och taktiska och operativa uppgifter/underrättelser, genom åtgärder som att inleda/delta i gränsöverskridande insatser, gemensamma utredningsgrupper och gemensamma underrättelsegrupper, underlätta sambandsmäns utbyte i sådana insatser, erbjuda utbildning för att göra gemensamma gräns- och tullkontroller*

Se punkten om riktmärken i handlingsplanen på s. 8, 9 och 10 i den här rapporten.

- *Förbättra utbildning och kapacitetsuppbyggnad i fråga om internationellt tull- och brottsbekämpningssamarbete och informationsutbyte.*

Se punkten om riktmärken i handlingsplanen på s. 8, 9 och 10 i den här rapporten.

- *Samordna kontrollverksamheterna vid den gemensamma gränsen. Dela underrättelser och förbättra gemensamma lägesbeskrivningar på operativ nivå.*

Se punkten om riktmärken i handlingsplanen på s. 8, 9 och 10 i den här rapporten.

- *Förstärka samarbetet med grannländerna, särskilt Ukraina.*

Moldavien och de ukrainska myndigheterna inledde ett pilotprojekt om det gemensamma gränsövergångsstället Rososhany-Briceni 2007. Pilotprojektet om det gemensamma gränsövergångsstället Rososhany-Briceni planerades och inleddes med hjälp och stöd av EU BAM och Europeiska kommissionen. Båda motparterna har överlåtit ansvaret för utresekontroller till den andra parten. Principerna om en "gemensam ingång", "gemensam kontaktpunkt", "hand till hand", "under ett tak" och "sida vid sida" har införts framgångsrikt i pilotprojektet med det gemensamma gränsövergångsstället Rososhany-Briceni.

- *Fortsätta samarbetet med EU BAM och genomföra EU BAM:s rekommendationer för att förbättra och intensifiera användningen av mobila enheter*

Den transnistrisk delen av gränsen mellan Moldavien och Ukraina kontrolleras inte av Moldaviens gränspolis och tullmyndighet. Denna del innefattar 25 officiella gränsövergångsställen till Ukraina, och internationellt erkända gränskontroller och

¹⁶ http://www.EU.BAM.org/files/20121206142708402683P9AP_ENG_Second_Year.pdf

¹⁷ Guam-organisationen för demokrati och ekonomisk utveckling (Georgien, Ukraina, Azerbajdzjan och Moldavien).

övervakningsaktiviteter utförs endast av den ukrainska gränsvakten. Det finns 14 interna tullkontrollstationer längs den inre administrativa gränsen mellan regionen Transnistrien och Moldavien, där Replikens Moldaviens tullmyndighet utför varukontroller.

I februari 2013 började de moldaviska myndigheterna att tillämpa en ny strategi för att förhindra irreguljär invandring och gränsöverskridande brottslighet och för att underlätta passagerarflödet genom regionen Transnistrien. Strategin omfattar bland annat följande åtgärder: registrera utländska medborgare som reser in i och ut ur Moldavien via den administrativa gränsen, utöka de interna tullkontrollstationernas kapacitet med hjälp av byrån för migration och asyl (vid sex av de interna tullkontrollstationerna kommer ett registreringskontor att hållas öppet för utlänningar dygnet runt), ta fram regler för de interna tullkontrollstationerna (uppgiftsskydd, informationsutbyte mellan myndigheter och fördelning av arbetsuppgifter), genomföra en informationskampanj om de nya registreringsreglerna för utlänningar, upprätta mobila enheter¹⁸ i hela landet och stärka samarbetet med de ukrainska myndigheterna och EU BAM. Enligt denna strategi kan utländska medborgare som reser in i eller lämnar Moldaviens territorium genom regionen Transnistrien, även de personer som är bosatta i den regionen, frivilligt registrera sig vid de inre tullkontrollstationerna, gränsövergångsställena eller vid särskilda kontor i Chisinau, Balti eller Comrat. Denna mekanism kommer inte att påverka utländska medborgares rörlighet inom Moldaviens internationellt erkända gränser. En mobil enhet med 70 tjänstemän kommer att göra riskanalysbaserade inlandskontroller i hela landet för att ta itu med irreguljär invandring och gränsöverskridande brottslighet. Patrulleringarna kommer oftare att genomföras i form av gemensamma patrulleringar med tullmyndigheten, polisen, gränspolisen och byrån för migration och asyl. Strategin och den åtföljande rättsliga ramen är tänkt att inrättas under första halvåret 2013. Dessutom tänker Moldavien utöka användningen av gemensamma kontroller och patrulleringar med ukrainska gränsvakter vid den centrala (transnistrisk) delen av den gemensamma gränsen. Denna praxis infördes 2012 vid den norra delen av gränsen, vid det gemensamma gränsövergångsstället Rososhany-Briceni, och kommer snart att utvidgas till gränsövergångsstället Palanca/Mayaki vid gränsens södra del.

Bedömning grupp 2/ämnesområde 1 - Gränsförvaltning

Moldaviens gränspolis är organiserad enligt rekommendationerna i EU:s Schengenkatalog. Gränskontrollerna och övervakningen bedrivs i huvudsak i linje med EU:s normer och riskanalyssystemet är organiserat enligt bästa Schengenpraxis. Det behövs fortfarande vissa tekniska förbättringar.

Det behövs ytterligare åtgärder i fråga om följande:

- Införa fasta tekniska övervakningssystem längs landgränserna. Tillämpa bästa EU-praxis vid inrättandet av det nationella samordningscentrumet och de regionala samordningscentrumen.
- Intensifiera fordonskontrollerna för att upptäcka gömda personer och förbättra riskanalysen och profileringen av människohandel. Förbättra utbildningen av och tillgången till tjänstemän för primär- och sekundärkontroll, så att de kan upptäcka förfalskade handlingar. Fortsatt anskaffning av utrustning till sekundärkontroller och fordonskontroller. Övervaka och registrera gränskontroller med kameror i varje bås. Intensifiera det förebyggande arbetet mot korruption vid tullmyndigheten och tillämpa bästa EU-praxis.

¹⁸ I april 2013 fick gränspolisavdelningen all nödvändig utrustning och de 30 patrullbilar som krävs för att de mobila enheterna ska kunna fungera.

- Fortsätta införandet av ett koncept för mobila enheter för regionen Transnistrien, som består av behöriga poliser med utbildning i att hantera irreguljär invandring och gränsöverskridande brottslighet. Det bör finnas ett automatiskt utbyte av information och personuppgifter i realtid mellan alla brottsbekämpande myndigheter.

Grupp 2/ämnesområde 2 – Migrationsförvaltning

a) Riktmärken i handlingsplanen

- **Fortsatt effektivt genomförande av återtagandeavtalet mellan EU och Moldavien och åtgärder för återanpassning av moldaviska medborgare (som återvänder frivilligt eller genom återtagande)**

Inrikesministeriets byrå för migration och asyl är den behöriga myndigheten för genomförandet av Moldaviens återtagandeavtal. Moldavien har följande återtagandeavtal med andra stater: EU (undertecknat i Bryssel den 10 oktober 2007), Norge (9 augusti 2006), Schweiziska edsförbundet (1 juni 2004, 19 maj 2010) och Turkiet (1 november 2012). Förhandlingar pågår med Albanien, Azerbajdzjan, Ryska federationen och Libanon. Under det senaste mötet mellan EU:s och Moldaviens gemensamma kommitté för återtagande¹⁹ förklarades att antalet ansökningar om återtagande av moldaviska medborgare från EU-länder hade minskat från 242 år 2011 till 142 år 2012 och till 57 för de fem första månaderna 2013. Under 2012 kom flest ansökningar från Frankrike (54), Tyskland (34) och Österrike (26).

Ministeriet för sysselsättning, socialt skydd och familjefrågor har vidtagit hållbara åtgärder för återanpassning av moldaviska medborgare genom de nationella arbetsförmedlingarna. Det anordnas regelbundet arbetsmarknadsmässor, det finns en hjälptelefon och information (foldrar, anslagstavlor, broschyrer) om lediga jobb och arbetslöshetsunderstöd finns lätt tillgänglig på alla lokala kontor. Pare 1+1-programmet fortsätter att stödja lokala investeringar från återvändande moldaviska medborgare genom ett statligt tillskott.

- **Effektivt genomförande av den rättsliga ramen för migrationsförvaltning, bland annat genom att skapa administrativa strukturer med tillräckliga personalresurser som har tydliga och relevanta befogenheter för alla aspekter på migrationsförvaltning samt effektivt samarbete mellan berörda organ**

Moldaviens migrationsförvaltning styrs av utlänningslag nr 200/16.07.2010. De äldre nationella lagarna (det vill säga lag nr 275/1994 och lag nr 180/2008) är fortfarande tillämpliga på utlänningsars lagliga vistelser och de har inte upphävts eller införlivats i den nya lagen. Omfattande förfaranden för att klargöra tidsfristerna, en princip om att inga sanktioner ska vidtas mot personer som återvänder frivilligt, samt skyddsmekanismer för familjer och barn²⁰ saknas fortfarande.

Inrikesministeriets byrå för migration och asyl är den myndighet som har det främsta ansvaret för migrationsförvaltningen i Moldavien. Kommissionen för samordning av vissa verksamheter i samband med migrationsfrågor (inrättad genom regeringens beslut 133/23.02.2010) beslutar om genomförande av alla statliga policyer och strategier inom migrationsområdet, förebyggande av och kamp mot irreguljär migration samt samordning av alla behöriga myndigheters verksamheter inom området för migrationsförvaltning. I samband med inrikesministeriets omorganisation fick byrån för migration och asyl tillräckliga personalresurser (22 anställda) för att samordna flera av de uppgifter som migrationsstrategin

¹⁹ Det senaste mötet med den gemensamma kommittén för återtagande hölls den 12 juni 2013.

²⁰ Enligt miniminormerna i rådets direktiv 2008/115/EG för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna.

medför. Invandringsavdelningen vid byrån för migration och asyl har ytterligare befogenheter, till exempel i fråga om att registrera/upphäva utlänningars hemvist eller vistelse, registrera tillfällig vistelse för utländska medborgare som är utsända till Moldavien i upp till 90 dagar²¹, samt att samordna utfärdandet av långfristiga viseringar och bekämpa olaglig vistelse av utländska medborgare. Personalen vid byrån för migration och asyl får fortlöpande utbildning inom ramen för olika EU-projekt, med stöd av Internationella organisationen för migration (IOM), Internationella centrumet för migrationsutveckling (ICMPD) och FN:s flyktingkommissariat (UNHCR). Omfattande seminarier om viseringsinformationssystem och studiebesök till flera EU-medlemsstater anordnas inom ramen för projektet ReVis.

Vid det senaste mötet med EU:s och Moldaviens gemensamma kommitté för förenklade viseringsförfaranden²² konstaterades att andelen moldaviska medborgare som får avslag på sina viseringsansökningar har minskat avsevärt, från 11,43 % 2010 till 6,53 % 2012. Statistiken för 2010 och 2012 visar att andelen avvisade ansökningar om enhetlig Schengenvisering har minskat vid EU:s ambassader och konsulat i Chisinau. För Tjeckien – minskning från 22,72 % till 9,55 %, Litauen – från 15,86 % till 2,9 %, Frankrike – från 14,11 % till 9,9 %, Polen – från 11,64 % till 6,42 %, Italien – från 15,23 % till 8,0 %, Ungern (ansökningscentrum för gemensam visering) – från 7,75 % till 5,9 %, Tyskland – från 5,33 % 2010 till 2,4 % 2012. Den viktade genomsnittliga andelen avvisade viseringsansökningar var 11,43 % 2010, jämfört med 4,8 % 2012. Andelen Schengen-viseringar för multipel inresa som utfärdats i Moldavien ökar också stadigt (25,2 % 2010 jämfört med 26,7 % 2012).

- **Inrättande av migrationsprofil som regelbundet uppdateras, samt ändamålsenlig analys av uppgifter om migrationsgrupper och flöden**

Enligt officiell statistik (gränsövergångsställen) den 1 januari 2013 befinner sig 899 500 moldaviska medborgare utomlands, varav 274 500 stannat utomlands mindre än tre månader, 289 500 mer än tre månader, 100 700 upp till ett år, 55 600 upp till tre år och 179 100 mer än tre år. Den utvidgade migrationsprofilen inrättades genom regeringens beslut nr 634/24.08.2012 om godkännande av förteckningen över indikatorer och mallen för den utvidgade migrationsprofilen. Den första utvidgade migrationsprofilen offentliggjordes i april 2013. Den utvidgade migrationsprofilen kommer att användas som ett verktyg för att utforma en effektivare och mer sammanhängande migrationspolitik i Moldavien som kan komplettera den nationella migrationsstrategin och dess samordningsmekanismer. En specialiserad enhet med ansvar för att ta fram och uppdatera den utvidgade migrationsprofilen har skapats vid byrån för migration och asyl (enheten för informationsutveckling, datahantering och riskanalys – fem personer).

- **Konsekvent tillämpning av en verkningsfull metod för upptäckt av irreguljär migration inne i landet, riskanalys (däribland rapportering från berörda organ och analys på varje förvaltningsnivå, till exempel lokal eller central), samt utredning av fall med organiserad människosmuggling, bland annat genom ändamålsenligt samarbete mellan berörda organ**

Upptäckt av utländska medborgare som vistas olagligen i landet sker genom särskilda kontroller som utförs av byrån för migration och asyl. Bevis kontrolleras i byrån för migration och asyls integrerade automatiserade informationssystem för migration och asyl (Siiama), gränspolisens register, folkbokföringen (Access), BNC Interpol, datoriserade bevis för åtalade

²¹ Enligt rådets direktiv 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster.

²² Det senaste mötet med den gemensamma kommittén för förenklade viseringsförfaranden hölls den 12 juni 2013.

– ”Search”. Byrån för migration och asyl genomför razzior i hela landet, i samarbete med arbetsinspektionen, den statliga skatteinspektionen och det nationella folkhälsocentrumet. Razziorna ledde till att 107 utländska medborgare 2011 och 123 utländska medborgare 2012 dömdes för brott mot bestämmelserna om uppehållstillstånd och för odeklarerat arbete. Ytterligare 34 personer har anställts för att garantera regional täckning i landet och byrån för migration och analys har öppnat tre regionala kontor för att bekämpa utländska medborgares irreguljära vistelse i landet. Byrån för migration och asyl har nyligen inrättat en enhet för informationsutveckling, datahantering och riskanalys (fem personer) och gränspoliserna har också inrättat en specialiserad enhet för riskanalys av irreguljär migration. Dessa uppgifter sprids till och används i alla gränsövergångsställen genom en webbaserad databas som finns tillgänglig vid alla gränsövergångsställen. Byrån för migration och asyl samarbetar med följande specialiserade avdelningar inom inrikesministeriet för att säkerställa att utlänningslagen och åtföljande förordningar tillämpas fullt ut: polisavdelningen, fängelseavdelningen, informations- och säkerhetstjänsten, gränspolisavdelningen, karabinjärvdelningen. Den 20 december 2012 undertecknades ett samarbetsavtal mellan byrån för migration och analys och gränspolisavdelningen för att förhindra och bekämpa irreguljär migration av utländska medborgare vid Moldaviens gränser och inom landet.

En handlingsplan för att genomföra åtgärderna för att kontrollera migrationsflödena genom regionen Transnistrien håller på att genomföras. Syftet är att förbättra registreringen av utländska medborgare vid de inre tullkontrollstationerna och inrikesministeriets administrativa kontroll av migrationsflödena. En enhet med ansvar för ledningen av de interna kontrollstationernas verksamhet i fråga om upptäckt och registrering av utländska medborgare har inrättats vid byrån för migration och asyl. En registreringskyldighet ska gälla enbart för utländska medborgare, men inte leda till att alla resenärer som passerar regionen Transnistrien kontrolleras. Utöver det föreslagna förfarandet vid de inre kontrollstationerna kan utländska medborgare registrera sig vid i) alla territoriella kontor för bevis och dokumentation av befolkningen vid it- och kommunikationsministeriet, ii) regionala kontor för de territoriella underavdelningarna vid byrån för migration och asyl (i Chisinau, Balti och Cahul) och iii) underavdelningar vid gränspolisavdelningen högst 72 timmar efter gränsövergången.

- **Tillhandahålla lämplig infrastruktur (däribland förvarscentrum) och stärka ansvariga organ för att se till att tredjelandsmedborgare som olagligen vistas i eller passerar genom Moldavien utvisas**

Byrån för migration och analys genomför utvisningen genom att eskortera den utländska medborgaren till statsgränsen eller till ursprungslandet. Utländska medborgare som tas i förvar placeras vid centrumet för tillfällig placering av utländska medborgare, en underavdelning till byrån för migration och asyl, där de garanteras tillgång till rättshjälp samt sociala, kulturella och mänskliga rättigheter i enlighet med lagen. I samband med omorganisationen av byrån för migration och asyl och inrikesministeriet fick centrumet ytterligare personalresurser och har nu fem avdelningar och 40 anställda. Under 2009–2013 var 360 utländska medborgare tagna i förvar, varav 71 personer 2009, 80 personer 2010, 103 personer 2011, 97 personer 2012 och (hittills) 9 personer 2013. Av de 115 identifieringsärenden som byrån för migration och asyl har inlett har 85 utländska medborgare som placerats i offentligt förvar utan id-handlingar identifierats.

b) Bedömning av rekommendationer i konsekvensbedömningar

- *Organisera kontinuerliga, riktade informationskampanjer för att förklara de rättigheter och skyldigheter som följer med viseringsfritt resande, däribland information om bestämmelser om reglering av tillträdet till EU:s arbetsmarknad (bland annat genom EU:s immigrationsportal) och ansvarsskyldighet för eventuellt missbruk av rättigheter inom ramen för det viseringsfria systemet*

Omfattande möten har anordnats med viseringsarbetsgruppen för EU:s rådgivare på hög nivå, det civila samhället och icke-statliga organisationer. Det hålls regelbundna offentliga informationsträffar inom ramen för de möten om EU-integrering som MFAEI anordnar i olika medier, sociala miljöer och universitet. Syftet med dessa offentliga möten är också att förklara de rättigheter och skyldigheter som följer med viseringsfritt resande, däribland information om bestämmelser om reglering av tillträdet till EU:s arbetsmarknad och ansvarsskyldighet för eventuellt missbruk av rättigheter inom ramen för det viseringsfria systemet. Det finns ett mycket aktivt informationskontor i Balti, i det nationella universitetets lokaler. Dessutom bedrivs många kommunikations- och informationsåtgärder i olika projekt inom ramen för EU:s och Moldaviens rörlighetspartnerskap (till exempel Legal in EU och Nexus). När det gäller de exakta villkoren för inresa till EU presenteras EU:s viseringspolicy och bestämmelserna i EU:s och Moldaviens avtal om förenklade viseringsförfaranden på MFAEI:s webbplats och uppdateras regelbundet (avdelningen med konsulär information) och finns även vid MFAEI:s centrum för överklagan, med gratis telefonrådgivning.

Bedömning grupp 2/ämnesområde 2 - Migrationsförvaltning

Det finns fungerande operativa förfaranden för att tillämpa utlänningslagen och byrån för migration och asyl har ansvar för att samordna förvaltningen av migrationsflödena. Den utvidgade migrationsprofilen har skapats, tillsammans med en uppgiftsbedömningsrapport. EU:s och Moldaviens avtal om återtagande och förenklade viseringsförfaranden tillämpas på ett ändamålsenligt sätt. Det finns lämplig infrastruktur, även i fråga om förvarscentrum.

Det behövs ytterligare åtgärder i fråga om följande:

- Fortsätta tillämpa utlänningslag nr 200/2010 och upphäva äldre nationella lagar.
- Utöka personalresurserna för att ge byrån för migration och asyl regional täckning inom områdena invandring och kamp mot utländska medborgares irreguljära vistelse i landet. Införa en rapporterings- och analysmekanism på varje administrativ nivå genom att stärka enheten för riskanalys.
- Fortsätta att öppna registreringsenheter för byrån för migration och asyl vid den transnistrisk gränsen. Samarbeta med andra brottsbekämpande myndigheter och säkerställa automatiskt informationsutbyte.

Grupp 2/ämnesområde 3 - Asylpolitik

a) Riktmärken i handlingsplanen

- **Effektiv tillämpning av asyllagstiftningen, bland annat genom att tillhandahålla ändamålsenlig infrastruktur och stärka ansvariga organ (personal, finansiering), särskilt i fråga om asylförfarande, mottagning av asylsökande och skydd av deras rättigheter, samt integrering av flyktingar. Se till att de personer som beviljats internationellt skydd får resehandlingar i enlighet med lagen.**

Moldaviens lagstiftning när det gäller skydd av flyktingar stämmer i stort sett överens med internationella och europeiska normer. Lagen om asyl ger den institutionella ram och de rättsliga förfaranden och principer som krävs. Lagen tillämpas på ett tillfredsställande sätt. Kvaliteten i förfarandet för att fastställa flyktingstatus är god och förbättras. Rätten till prövning av ansökan garanteras i lag och tillämpas i praktiken. UNHCR har obegränsad möjlighet att hålla kontakt med personer av intresse och har ett gott samarbete med asylmyndigheterna och gränspoliserna. Principen om "non-refoulement" tillämpas i praktiken. Förfarandet för att fastställa flyktingstatus anses vara av god kvalitet och under ständig förbättring. År 2012 beviljades 19 personer flyktingstatus och 45 personer beviljades humanitärt skydd. Sammanlagt fattades 119 beslut, vilket innebär att mer än hälften av ansökningarna ledde till att någon form av skydd beviljades. Andra länder bland de fem där ansökningar oftast ledde till att någon form av skydd beviljades var Armenien, Afghanistan, Kirgizistan och Ryssland. Dessa siffror kan tyda på att besluten fattas på objektiv och aktuell information om ursprungslandet och att skydd beviljas de personer som behöver internationellt skydd. Systemet för information om ursprungsländer behöver dock förstärkas och det krävs mer personal. I förstainstansrätten²³ går beslutsfattandet i fråga om överklaganden oerhört långsamt: under 2012 avgjordes inga ärenden.

Inom asyl- och integrationsavdelningen arbetar fem personer i enheten för internationellt skydd och asyloffaranden. Detta anses vara tillräckligt i dagsläget, eftersom antalet ansökningar om asyl fortfarande är förhållandevis lågt (177 år 2012, 72 år 2011), vilket ger tillräckligt med tid för att göra bra intervjuer och fatta goda beslut. Det finns ett intervjuum vid asyl- och integrationsavdelningen. Det är välutrustat och ger tillräckligt skydd av den asylsökandes integritet. Enligt rapporten får de mest utsatta personerna, som barn, tortyroffer, traumatiserade personer, våldsoffer och personer med psykiska sjukdomar särskild uppmärksamhet. De får i allmänhet stöd av en företrädare för den icke-statliga organisationen Memoria. En ny enhet har inrättats i den nya organisationen för byrån för migration och asyl: enheten för statslösa och information, med fyra anställda. Denna enhet behandlar ansökningar statslöshet²⁴ och registrerar även asylsökande. Ett frågeformulär, en intervjuumall och en handledning har tagits fram för att se till att lagstiftningen tillämpas i praktiken. Sedan februari 2012 har 160 ansökningar tagits emot och 16 personer har beviljats status som statslösa.

Lagen om integrering av utlänningar i Moldavien trädde i kraft den 1 juli 2012. Det har utvecklats metoder för att hålla möten om social och kulturell anpassning och även statliga språkkurser. Förordningen om förfarandet och villkoren för hyresbostäder för utländska deltagare i integrationsprogram och utlänningar som har beviljats någon form av skydd samt förordningen om förläggningar har godkänts. Lagen garanterar fullt tillträde till arbetsmarknaden för personer som har beviljats någon form av skydd och för asylsökande, till arbetslöshetsunderstöd och åtgärder för att förebygga arbetslöshet. Flera framgångsrika pilotprojekt har genomförts. När denna utvärdering gjordes kunde flyktingar ännu inte få resehandlingar som gjorde det möjligt för dem att resa utanför Moldavien. På grund av problem med upphandlingen för utfärdande av id-handlingar och biometriska pass skulle dessa handlingar bli tillgängliga senast i september 2013. Förordningen om förläggning för asylsökande godkändes av regeringen den 28 december 2012. Förläggningen har funnits sedan september 2010 och driften och personalen betalas via statsbudgeten.

²³ År 2012 var behandlingstiden för beslut i första instans i genomsnitt 107 dagar, vilket ligger inom tidsfristen på sex månader med god marginal. När andra instans tas med blir behandlingstiden betydligt längre – 401 dagar. I dag finns det 82 pågående ärenden (85 personer) (som väntar på beslut i första instans eller besvärinstans).

²⁴ Sedan förfarandet infördes har 17 beslut fattats. Den 1 januari 2013 fanns det 1 998 statslösa personer i Moldavien (erkända/med permanent uppehållstillstånd).

Den 15 februari 2013 bodde 18 asylsökande, två personer som beviljats humanitärt skydd och en person med flyktingstatus vid mottagningscentrumet. Socialarbetare, juridiska rådgivare och UNHCR har alltid möjlighet att komma till centrumet. Det erbjuder i allmänhet goda förhållanden och god kvalitet, trots bristen på personal och pengar.

Bedömning grupp 2/ämnesområde 3 - Asylpolitik

Lagen om asyl tillämpas på ett tillfredsställande sätt och kvaliteten i förfarandet för att fastställa flyktingstatus är god och håller på att förbättras. Moldavien har utvecklat ett exemplariskt förfarande för att fastställa statslöshet. Det har gjorts stora framsteg på integrationsområdet.

Det behövs ytterligare åtgärder i fråga om följande:

- Ta med de enda kontaktpunkterna bland de myndigheter som är behöriga att ta emot asylansökningar enligt artikel 52 i lagen om asyl.
- Ge fortlöpande utbildning i asylfrågor för polisen och gränspolisen. Se till att rättsväsendet har den nödvändiga sakkunskapen för att hantera asylärenden, till exempel genom att inrätta specialiserade domstolar eller domare.
- Vidareutveckla metoden för hantering av information om ursprungsländer och se till att det alltid finns tillgång till aktuell ämnesrelaterad information om ursprungsländer.
- Öka finansieringen av statligt sponsrade integrationsåtgärder och ta fram en etisk kod för personalen vid mottagningsanläggningarna.

Allmän bedömning grupp 2

Kommissionen anser att **Moldavien i stort sett uppfyller de riktmärken för den andra fasen som anges i grupp 2**. Vissa rekommendationer behöver genomföras ytterligare, vilket beskrivs ovan.

GRUPP 3: ALLMÄN ORDNING OCH SÄKERHET

Grupp 3/ämnesområde 1 - Förebyggande och bekämpande av organiserad brottslighet, terrorism och korrupcion

a) Riktmärken i handlingsplanen

- **Genomföra strategin och handlingsplanen för att förebygga och bekämpa organiserad brottslighet, bland annat genom ändamålsenlig samordning mellan berörda myndigheter och effektiva åtgärder för att utreda, väcka åtal och beslagta inkomster från brott**

Flera åtgärder har vidtagits sedan 2011 för att genomföra den nationella strategin för att förebygga och bekämpa organiserad brottslighet. Den 4 maj 2012 bildades det nationella rådet för samordning av åtgärderna för att förebygga och bekämpa organiserad brottslighet. Rådet är ett kollegialt organ som omfattar flera avdelningar och det har skapats för att säkerställa samarbetet mellan myndigheterna i den centrala offentliga förvaltningen och samordningen av deras verksamhet för att förebygga och bekämpa organiserad brottslighet. En färdplan för genomförandet av rekommendationerna från EU:s utvärderingskontroller i oktober–november 2011 om de särskilda utredningsåtgärderna och kampen mot organiserad brottslighet antogs den 8 juni 2012. Det nationella rådet för samordning av åtgärderna för att

förebygga och bekämpa organiserad brottslighet inrättades av riksåklagaren. Under 2012 begicks 70 brott av 49 kriminella grupper med 229 aktiva medlemmar (varav sex kriminella grupper med kriminell verksamhet på internationell nivå). Ökad rapporteringsvilja hos det civila samhället i fråga om olaglig verksamhet, striktare registrering och hård disciplin för att undvika att brott och andra överträdelser döljs har konstaterats.

Parallellt med genomförandet av strategin och handlingsplanen genomfördes en stor reform av inrikesministeriet den 5 mars 2013. De viktigaste principerna och målen för reformen är att avpolitisera de brottsbekämpande myndigheternas verksamhet, avmilitarisera karabinjärvadningen, öka de brottsbekämpande myndigheternas närvaro i hela landet genom en mer samordnad användning av polisenheter, förbättra harmoniseringen och samordningen av olika polisavdelningar för att undvika överlappningar och dubbelarbete, reagera effektivare på stora allvarliga brott genom specialiserade brottsutredningsåtgärder och parallella åklagarmyndigheter. Vid reformen av inrikesministeriet infördes två nya koncept och de håller nu på att tillämpas: specialisering av polisenheter som arbetar med allvarliga och organiserade brott och en underrättelsestyrd polisverksamhet. Polisavdelningens analysenhet har inrättats och har fem underrättelseanalytiker som använder I2 och it-analysverktyget Letizia. Alla är överens om att reformen har varit ett mycket bra verktyg för att separera utformningen av politiken från genomförandet av den. Ministeriets nya befogenheter i fråga om polisens verksamhet omfattar inte längre den tidigare brottsutredningsfunktionen, vilket är i linje med bästa praxis i EU och internationellt. Ett första positivt resultat av reformen är att regeringen har utnämnt en rikspolischef på förslag av inrikesministern. Genom reformen av inrikesministeriet har karabinjärerna omorganiserats, avmilitariserats och införlivats i det allmänna polisinspektoratets organisation.

Dessutom har det vidtagits åtgärder för att stärka de kriminaltekniska laboratorierna. En avdelningsövergripande arbetsgrupp inrättades genom order nr 399 av den 29 november 2012 för att utveckla den rättsliga ramen och det regelverk som krävs för att skapa och administrera en DNA-databas och ett DNA-laboratorium. I juni 2013 kommer sakkunniga från Österrike att hjälpa inrikesministeriet att utarbeta en lag om DNA. Två miljoner euro kommer att anslås för utrustning och utbildning av personal som arbetar med teknik och kriminalteknik.

Alla relevanta internationella konventioner har antagits. I allmänhet kan den rättsliga ramen och det institutionella systemet för de brottsbekämpande myndigheterna i dag anses vara förenliga med EU-lagstiftningen och EU:s bästa normer, och genomförandet har kommit långt. Lagstiftningen om konfiskering har dock fortfarande vissa brister i förhållande till de internationella normerna och EU-lagstiftningen. Dessa brister gäller främst befogenheterna att frysa tillgångar och att konfiskera tredje parts tillgångar.

Moldavien bör förstärka de nuvarande bolagsregistreringsreglerna och införliva bestämmelser om straffrättsligt ansvar för att begränsa användningen av skalbolag för att tvätta inkomster från brottslighet och dölja tillgångar som är resultatet av brottslig verksamhet. Utifrån statistiken över konfiskerade tillgångar är de konfiskerade beloppen låga jämfört med antalet fällande domar. De moldaviska myndigheterna bör använda sina konfiskeringsbefogenheter mer. Moldavien bör inrätta ett centralt kontor för återvinning av tillgångar för att förstärka identifieringen och spårningen av inkomsterna från brottslighet som är resultatet av både inhemsk och gränsöverskridande brottslig verksamhet och snabbt utbyta information med medlemsstaternas kontor för återvinning av tillgångar.

Bedömning grupp 3/ämnesområde 1 - Förebyggande och bekämpande av organiserad brottslighet och terrorism

Reformen av inrikesministeriet har planerats och inletts på ett ändamålsenligt sätt. De brottsbekämpande myndigheter som ansvarar för kampen mot allvarlig och organiserad brottslighet har en god samordning, närmar sig europeiska normer och får resultat. Det krävs ytterligare justeringar och investeringar i tekniska verktyg för att reformen ska bli hållbar och genomförd fullt ut.

Det behövs ytterligare åtgärder i fråga om följande:

- Vidareutveckla en modell för strategisk underrättelseanalys för polisen enligt principerna för underrättelsestyrt polisarbete. Intensifiera ansträngningarna för att förbättra samordningen av patrulleringsuppdragen inom alla avdelningar hos det nationella patrulleringsinspektoratet. Avskaffa säkerhets- och underrättelsetjänstens roll som teknisk mellanhand vid avlyssning av kommunikationer, eftersom denna verksamhet enbart bör utföras av brottsbekämpande myndigheter när det gäller brottsutredningar.
- Stärka den rättsliga ramen för konfiskering, inrätta ett kontor för återvinning av tillgångar, öka insynen i juridiska personer och systematiskt använda befogenheterna att konfiskera tillgångar.

- **Tillämpa lagstiftning om att förebygga människohandel och den nationella planen för detta, bland annat genom en god samordning mellan statliga organ och verkningsfullt skydd av offer för människohandel, särskilt barn**

Moldavien har gjort stora framsteg i kampen mot människohandel de senaste två åren när det gäller moderniseringen av den rättsliga och institutionella ramen. Det är uppenbart att politiken för kamp mot människohandel är prioriterad på den politiska agendan. Den nationella handlingsplanen 2010–2011 och den nationella handlingsplanen 2012–2013 (för de åtgärder som planerades för 2012) har genomförts till 75 % respektive 11 %. Många planerade verksamheter genomfördes också tack vare stödet från internationella organisationer och icke-statliga organisationer inom ramen för ett flertal internationella program. Den nya sjätte handlingsplanen mot människohandel kommer att utarbetas under andra halvåret 2013. Enligt statistiken²⁵ för 2012 upptäcktes 18 fall av människohandel vid gränserna, vilket berörde 35 personer, medan motsvarande antal var 10 (15 personer) 2010 och 13 (29 personer) 2011. Mer än hälften av dessa fall upptäcktes vid flygplatsen Chisinau. Offren var i huvudsak unga flickor som smugglades till Förenade Arabemiraten, Turkiet, norra Cypern och Saudiarabien, och mycket sällan till EU-länderna.

Lagar och andra författningar om människohandel är i linje med internationella och europeiska normer inom området – Palermo-protokollet – Förenta nationernas konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet, och Europarådets konvention om bekämpande av människohandel, Warszawa 2005, har ratificerats och håller på att genomföras. Det nationella systemets struktur för kampen mot människohandel bygger på samarbete mellan de mest berörda institutionerna, inbegripet det civila samhället. Det är också inriktat på en metod som utgår från mänskliga rättigheter och som ska prioritera offrens behov. Det har gjorts större

²⁵ Årliga siffror över människohandel: registrerade brott (140 år 2010, 111 år 2011, 151 år 2012) och offer som fick hjälp av CAP (355 år 2010, 339 år 2011, 424 år 2012). Identifierade offer enligt inrikesministeriet: 131 år 2011, 266 år 2012. Fällande domar: 7 år 2011, 13 år 2012. Offer för barnhandel som fått stöd: 9,6 % 2010, 14 % 2011, 13 % 2012.

ansträngningar i fråga om internationellt samarbete mellan polis och rättsväsende, bland annat genom förhandlingar om bilaterala avtal med vissa av destinationsländerna för personer som utsatts för människohandel. I samband med reformen av inrikesministeriet har centrumet för kamp mot människohandel integrerats helt och hållet i generalpolisinspektoratet, och en civilperson med omfattande erfarenhet av arbetet mot människohandel har utsetts till direktör för centrumet.

När det gäller det faktiska genomförandet av politiken mot människohandel verkar det fortfarande finnas brister när det gäller regeringens ansvar och åtgärdernas hållbarhet på längre sikt, trots stora insatser via budgeten (finansiella resurser och personalresurser). Regeringen ökar ständigt sina ansträngningar i fråga om detta. I dagsläget kan staten inte finansiera icke-statliga organisationer (på grund av den nu gällande lagstiftningen), vilket till viss del hindrar ett fullt utbyggt samarbete med det civila samhället. Nyligen godkändes dock ett lagförslag om offentlig finansiering av privata leverantörer av sociala tjänster. När det gäller uppgiftsinsamling pågår arbetet fortfarande med att skapa en nationell statistikdatabas om människohandel. De brottsbekämpande myndigheterna har sin egen databas över utredningar och straffrättsliga förfaranden och ministeriet för arbetsmarknad och socialt skydd har sin databas över personer som får stöd. Nyligen inleddes ett pilotprojekt för att harmonisera uppgiftsinsamlingen av det ständiga sekretariatet vid den nationella kommittén för kamp mot människohandel i samarbete med IOM.

Regeringen är medveten om behovet och fast besluten att förebygga människohandel. Det nationella hänvisningssystemet för människohandel ger också stöd till möjliga offer och sårbara grupper. Det verkar dock som om förebyggande arbete tolkas aningen snävt och borde omfatta arbete med de bakomliggande orsakerna till människohandel. Med stöd av specialiserade icke-statliga organisationer gör regeringen därför ansträngningar för att förbättra skyddet av utsatta barn och har lagt fram ett lagförslag om skydd av barn under behandling. Det har inrättats särskilda intervjurum för barn och det kommer att inrättas särskilda intervjurum för offer och vittnen ute i regionerna. Det har tagits fram riktlinjer för polis, hälso- och sjukvårdspersonal och socialarbetare för att hjälpa dem att lösa fall av våld i hemmet. Dessutom kommer finansministeriet att anslå medel till informationskampanjer riktade till allmänheten 2013. Kampanjer riktade till allmänheten om farorna och allvaret i brott som begås på internet pågår fram till augusti 2013 och därefter kommer en kampanjvecka om människohandel i oktober 2013, i linje med EU:s dag om människohandel.

Regeringen verkar vara fast besluten att ta itu med korruption hos offentliga tjänstemän och deras arbete med fall av människohandel. Under 2012 inleddes brottsutredningar av elva personer som tillhör kategorin offentliga tjänstemän. Av dessa ställdes sju personer inför rätta. Ett ärende rörande en person är hemligstämplat och utredningar pågår fortfarande gällande tre personer.

Bedömning grupp 3/ämnesområde 1b – Förebygga människohandel

Genomförandet av den nationella handlingsplanen har lett till stora förbättringar. Det nationella systemet för kamp mot människohandel bygger på samarbete mellan flera organ samt med det civila samhället. Det kommer att anslås ytterligare finansiering och personalresurser för att se till att regeringen tar ansvar för genomförandet av kampen mot människohandel.

Det behövs ytterligare åtgärder i fråga om följande:

- Konsolidera den nationella databasen om människohandel som fylls på med uppgifter från alla brottsbekämpande myndigheter och från offentliga och privata organ som arbetar med att stödja offren. Anslå tillräckliga personalresurser och ekonomiska resurser för att

genomföra den nationella handlingsplanen.

- Koppla det nationella systemet för skydd av offer och möjliga offer för människohandel till det nationella systemet för skydd av barn. Skapa en nationell fond för stöd, skydd och ersättning till offer.
- Fortsätta att utveckla miniminormer för kvaliteten i stödet till och behandlingen av offer och möjliga offer för människohandel och erkänna socialarbetarnas status. Tillämpa lagen och förordningen om ackreditering av privata leverantörer av sociala tjänster.

- **Tillämpa lagstiftning om att förebygga och bekämpa korruption, se till att det oberoende organet för korruptionsbekämpning fungerar effektivt, ta fram etiska koder och utbildning om korruptionsbekämpning som särskilt är riktade till offentliga tjänstemän som arbetar med brottsbekämpning eller i rättsväsendet**

Under de senaste fyra åren har Moldavien gjort stora framsteg i kampen mot korruption och nyligen har flera fall av missbruk av offentlig ställning på hög nivå avslöjats. Den senaste händelseutvecklingen i Moldavien visar att det indirekta politiska beroendet hos de korruptionsbekämpande institutionerna är ett hot mot professionella, opartiska utredningar av tjänstemän på hög nivå. Utredningarna får inte missbrukas och användas som ett politiskt vapen. Det måste införas tillräckliga garantier för att de korruptionsbekämpande institutionerna är oberoende och fungerar effektivt. De högsta tjänstemännen måste utses enligt objektiva och tydliga kriterier.

I juli 2011 antog Moldavien genom ett parlamentsbeslut en nationell strategi för kampen mot korruption 2011–2015. Det är ett komplext och väl utformat programdokument. I februari 2012 antog parlamentet handlingsplanen för att genomföra strategin 2012–2013²⁶. Många åtgärder har försenats eller inte vidtagits alls och det syns ännu inga resultat av de åtgärder som har genomförts. Det finns ingen information om hur lång tid de återstående åtgärderna väntas ta att genomföra.

När det gäller arbetet för att förebygga korruption har Moldavien vidtagit åtgärder för att öka insynen i den offentliga sektorn för att försöka stärka allmänhetens förtroende för de offentliga institutionerna, föra invånarna närmare den statliga beslutsprocessen och begränsa sårbarheten för korruption. Bland annat har man skapat ett omfattande, öppet dataprogram som Moldaviens regering använder för att offentliggöra olika typer av offentliga uppgifter i ett öppet dataformat, till exempel budgetinformation. År 2008 införde Moldavien också en skyldighet för den som lägger fram ett lagförslag att offentliggöra det på internet och ge allmänheten möjlighet att lämna synpunkter.

²⁶ De medel som behövs för att genomföra åtgärderna i planen ska tillhandahållas i anslagen 2012–2013 till de offentliga myndigheter som finansieras genom statsbudgeten och genom lokala budgetar; detta utöver det externa bistånd som de offentliga myndigheterna kommer att få för att genomföra specifika projekt. Stöd från Europarådets projekt för god styrning och kamp mot korruption i det östliga partnerskapet, stöd från Europeiska kommissionen i projektet för att stödja Moldavien i det fortsatta arbetet med korruptionsbekämpning, reformen av inrikesministeriet och polisen samt skyddet av personuppgifter.

Det nationella centrumet för korruptionsbekämpning har stora befogenheter i arbetet för att förebygga korruption och moldaviska institutioner har börjat tillämpa integritetsplaner som bygger på en utvärdering av korruptionsriskerna inom varje institution²⁷. Det lämnar också expertsynpunkter på lagförslag, på begäran av regeringen eller parlamentet.

När det gäller korruptionsbekämpning är befogenheterna delade mellan det nationella centrumet för korruptionsbekämpning och den specialiserade antikorrupsionsåklagaren. Anställda vid centrumet bedriver det mesta utredningsarbetet, medan antikorrupsionsåklagaren leder och övervakar verksamheten, utfärdar tillstånd eller ansöker om domstolsbeslut under utredningsskedet. Centrumet omorganiserades 2012 och flyttades från att vara underställt regeringen till att ligga under parlamentets ansvar för att sedan flyttas tillbaka till regeringens kontroll i maj 2013²⁸.

Livsstilskontroller²⁹ och integritetstester föreskrivs i lagen för det nationella centrumet för korruptionsbekämpning och kan också komma att övervägas av de moldaviska myndigheterna för resten av den offentliga förvaltningen. Avvikelse kan lyfta fram problem och leda till åtgärder, däribland uppsägning. Arbetet med att utforma detaljerade förfaranden för livsstilskontrollerna pågår fortfarande. I dag är det endast informations- och säkerhetstjänsten som har den tekniska kapaciteten att avlyssna telefoner. Det nationella centrumet för korruptionsbekämpning får lyssna på avlyssnade samtal i realtid och göra transkriberingar och ljudinspelningar för åklagarna. Finansiella utredningar är en svag punkt hos de brottsbekämpande myndigheterna i Moldavien. Bristen på fördjupad specialisering hos utredarna i finansiella utredningar är mycket allvarlig med tanke på att utredningarna är komplicerade, och detta kan i slutändan försvåra återvinningen av tillgångar från dömda brottslingar.

Upphävandet av domares immunitet mot brottsutredningar av korruption (artiklarna 324 och 326) är ett välkommet steg i rätt riktning. Liknande åtgärder bör övervägas för alla återstående kategorier av offentliga tjänstemän som åtnjuter immunitet.

År 2011 togs 314 korruptionsrelaterade beslut, men bara ett fåtal av dem var på hög nivå. Besluten ledde till 213 fällande domar, 18 frikännande domar och 83 avbrutna rättegångar. Under 2012 togs 293 beslut – 197 fällande domar, 27 frikännande domar och 69 avbrutna rättegångar. År 2012 utfärdades endast 17 fängelsedomar. De övriga fällande domarna ledde till böter eller villkorlig dom, eller yrkesförbud inom offentlig sektor. Detta är inte en tillfredsställande praxis eftersom domstolarna ger de skyldiga en mild behandling. Det nationella centrumet för korruptionsbekämpning har beställt en analys för att med hjälp av MIAPAC³⁰ bedöma straffnivåerna i alla korruptionsärenden som gått till domstol. Det vore

²⁷ Hittills har detta system inte gett det väntade resultatet och har inte på något avgörande sätt förändrat synen på integritet i den offentliga sektorn. Självutvärderingen av korruptionsrisker har i de flesta fall blivit en formalitet och den politiska osäkerheten har påverkat möjligheten att leda de offentliga institutionerna. De integritetsplaner som har tagits fram genom den här processen har inte hållit tillfredsställande kvalitet. Det nationella centrumet för korruptionsbekämpning fick nyligen befogenhet att delta i och kommentera arbetet i de arbetsgrupper som fått i uppdrag att analysera korruptionsriskerna. Tidigare hade centrumet enbart en allmän övervakningsfunktion som inte tillät djupare delaktighet i processen.

²⁸ Funktionellt oberoende garanteras genom ett förfarande där direktören för det nationella centrumet för korruptionsbekämpning utses så att dennes mandattid inte sammanfaller med mandatperioderna för regeringen, parlamentet eller presidenten. Direktören och de biträdande direktörerna för centrumet utnämns på grundval av kriterier för professionalism och det fastställs i lag att de ska vara politiskt oberoende. Förfarandet för att utnämna/säga upp direktörerna ska omfatta mer än en myndighet, och stränga villkor för uppsägning i förtid fastställs utförligt i lagstiftningen.

²⁹ Med livsstilskontroll avses en kontroll av hur en person lever i förhållande till sin lagliga inkomst.

³⁰ Projektet för att stödja Moldaviens regering i fråga om korruptionsbekämpning, reform av inrikesministeriet och polisen samt skydd av personuppgifter.

också lämpligt att anordna diskussioner inom det moldaviska rättsväsendet om straffpraxis (riktlinjer för att utdöma straff) som skulle garantera att avskräckande påföljder tillämpas vid korruptionsfall.

Den nationella integritetskommissionen är en självständig offentlig myndighet som är oberoende av andra regeringsorgan, enheter och personer. Dess medlemmar utses på fem år av parlamentet. Den nationella integritetskommissionen ansvarar för deklARATIONER av tillgångar, intressen och intressekonflikter. Lagen om inrättande av kommissionen trädde i kraft den 1 mars 2012, men den inledde sitt arbete först den 1 mars 2013. Den nationella integritetskommissionen har 21 tjänster, varav tolv redan är tillsatta. Den övervakar alla höga ämbetsmän, åklagare, domare, offentliga tjänstemän och andra personer med ledningsfunktioner och omfattar sammanlagt ungefär 25 000 offentliganställda. När det gäller datorprogram och teknisk kapacitet har den nationella integritetskommissionen knappa resurser. Den nyutnämnda kommissionen har ännu ingen historik över kontroller av deklARATIONER av tillgångar, intressen och intressekonflikter.

Nyligen antogs en lag som fördubblade lönen för de anställda vid den nationella integritetskommissionen (500 euro i ingångslön, vilket motsvarar lönen för en domare i högsta domstolen eller en biträdande allmän åklagare). Detta kan dock innebära att antikorrupsionsåklagare måste behandlas på samma sätt, för att inte skapa obalans i systemet.

Moldavien bedömdes av Gruppen av stater mot korruption (Greco) och fick 17 rekommendationer, varav nio om partifinansiering och åtta om grunder för åtal. I Grecos rapport konstateras att Moldavien har gjort stora ansträngningar för att införa samtliga rekommendationer. Hittills har lagstiftningen för att hantera dem ännu inte antagits, men en arbetsgrupp som inrättades av den centrala valkommittén³¹ har utarbetat och offentligt diskuterat ett lagförslag som nu måste antas. Upphävandet av domares immunitet mot brottsutredningar av korruption (artiklarna 324 och 326) är ett välkommet steg i rätt riktning. Liknande åtgärder bör övervägas för alla andra kategorier som åtnjuter immunitet.

Bedömning grupp 3/ämnesområde 1c - Förebyggande och bekämpande av korruption

Positiva åtgärder vidtogs för att stärka det nationella centrumet för korruptionsbekämpning och antikorrupsionsåklagaren samt inleda verksamheten vid den nationella integritetskommissionen. Det krävs ytterligare pålitliga skyddsåtgärder, tillräcklig finansiering och kapacitetsuppbyggnad för att se till att alla korruptionsbekämpande myndigheter är fullständigt politiskt oberoende.

Det behövs ytterligare åtgärder i fråga om följande:

- Upprätta ett tillförlitligt system för utnämningar som uteslutande baseras på professionella och objektiva kriterier för nyckelpositioner i korruptionsbekämpande institutioner, inom åklagarväsendet och i högsta domstolen och som kan garantera dessa institutioner bedriver en opartisk och oberoende verksamhet. Slå samman antikorrupsionsåklagaren med det nationella centrumet för korruptionsbekämpning och begränsa verksamheten till korruption på hög nivå. Förbättra lönesystemet och öka antalet anställda inom alla korruptionsbekämpande institutioner (det nationella centrumet för korruptionsbekämpning, antikorrupsionsåklagaren och den nationella integritetskommissionen).

³¹ Den centrala valkommittén består av företrädare från olika politiska partier, med tre heltidsfunktioner plus 20 anställda och arbetar främst under valrörelsen. Den centrala valkommittén måste få de resurser som krävs för att införa en omfattande och aktiv övervakning av finansieringen av valkampanjer och politiska partier i allmänhet.

- Utarbeta lagstiftning och praxis för kontroll av tillgångsdeklarationer/omotiverad förmögenhet och intressekonflikter samt bygga upp de brottsbekämpande myndigheternas kapacitet för finansiella utredningar. Tillämpa regler för de livsstilskontroller som utförs av det nationella centrumet för korruptionsbekämpning utifrån europeisk bästa praxis och utforma en samarbetsmekanism för gemensamma livsstilskontroller med den nationella integritetskommissionen. Se över de återstående immuniteterna för tjänstemän med utgångspunkt i internationell praxis. Utbilda domare, åklagare och brottsbekämpande personal i europeisk praxis för avlyssning.

- **Tillämpa lagstiftningen och strategin för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism, tillämpa gällande lagstiftning om konfiskering av brottslingars tillgångar (däribland bestämmelserna om gränsöverskridande aspekter)**

Moldaviens rättsliga ram för kampen mot penningtvätt och finansiering av terrorism är mycket omfattande och fullständig. Flera myndigheter deltar i olika roller och funktioner i det moldaviska systemet för kamp mot penningtvätt och finansiering av terrorism, och de uppfyller sina befogenheter väl. Den institutionella samordningen och samarbetet mellan de olika myndigheterna håller en bra nivå och följer internationella normer.

Under 2012 godkände och införde Moldavien flera lagar (lagen om kapitalmarknaden, lagen om betalningssystem och e-pengar, lagen om särskild utredningsverksamhet), regler (beslut om reglering av åtgärder för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism på den finansiella marknaden utanför banksektorn) samt instruktioner och rekommendationer för att åtgärda några av de brister som identifierades i den tredje ömsesidiga utvärderingsrapporten från Europarådets expertkommitté för utvärdering av åtgärder riktade mot penningtvätt och finansiering av terrorism (nedan kallad *Moneyval-kommittén*). Några mindre brister i fråga om kriminalisering av penningtvätt och finansiering av terrorism behöver avhjälpas, och de moldaviska myndigheterna har därför utarbetat förslag till lagändringar som nu är under behandling. Den nuvarande regleringen av brotten är dock i linje med principerna för arbetsgruppen för finansiella åtgärder (FATF), EU och internationella konventioner. Av de 151 ärenden som finansunderrättelseenheten inledde 2011 ledde fyra till åtal och två ledde till fällande domar.

Alla institutioner har tagits med som aktiva medlemmar i den nationella strategi 2013–2017 för kampen mot penningtvätt och finansiering av terrorism som det moldaviska parlamentet ska godkänna. Särskilda uppgifter, skyldigheter och tidsfrister har fastställts i handlingsplanen för var och en av dessa institutioner, som samordnas av kontoret för förebyggande av och kamp mot penningtvätt (OPFML)³² och övervakas av ett särskilt utskott inom Moldaviens parlament. Den övervakning och vägledning av de finansiella enheter som tillhör det moldaviska systemet för kamp mot penningtvätt och finansiering av terrorism som tillhandahålls av Moldaviens nationalbank, den nationella finansmarknadskommissionen och kontoret för förebyggande av och kamp mot penningtvätt verkar vara ändamålsenlig och förenlig med internationella normer. De finansiella enheterna har en god efterlevnadsnivå när det gäller de förebyggande åtgärderna, i enlighet med FATF:s och EU:s normer: kundkontroll, förbättrade identifieringsåtgärder, fortlöpande affärsrelationer, personer i politiskt utsatt ställning, verklig ägare, elektroniska överföringar, registerföring, utbildning, interna förfaranden och policyer, efterlevnadsenheter, rapporter om misstänkta transaktioner.

³² OPFML är medlem med observatörsstatus i *Camden Asset Recovery Inter-agency Network* (Carin).

I rapporten i december 2012 från Europarådets Moneyval-kommitté konstateras att Moldavien har gjort stadiga framsteg när det gäller kundkontroll och rapportering. På grund av rapporten omfattas Moldavien av en förenklad övervakningsordning sedan december 2012.

Bedömning grupp 3/ämnesområde 1d – Förebygga penningtvätt och finansiering av terrorism

Den rättsliga ramen för kampen mot penningtvätt och finansiering av terrorism är omfattande och tillämpas korrekt. Den institutionella samordningen och samarbetet mellan de berörda myndigheterna är ändamålsenliga och är förenliga med europeiska och internationella normer.

Det behövs ytterligare åtgärder i fråga om följande:

- Ytterligare stärka påföljdssystemet för penningtvätt och finansiering av terrorism, skärpa påföljderna och förbättra ordningen för att konfiskera, frysa och beslagta inkomster från penningtvätt och finansiering av terrorism. Införa övervakningsåtgärder för utsedda icke-finansiella företag och yrken. Anpassa gränsöverskridande kontantoperationer efter gällande EU-lagstiftning och FATF-normer.
- Fortsätta ett systematiskt och snabbt genomförande av den nationella strategin 2013–2017 för penningtvätt och finansiering av terrorism och den handlingsplan som rekommenderas av Moneyval-kommittén.

- **Genomförande av den nationella strategin mot narkotika och åtföljande handlingsplan, göra information om narkotikabeslag och berörda personer tillgänglig vid gränsövergångsställen, vidareutveckla samarbetet och informationsutbytet mellan berörda internationella organ inom narkotikaområdet**

Den nationella strategin mot narkotika 2011–2018 och den nationella handlingsplanen mot narkotika 2011–2013 genomförs i linje med europeiska normer. Den nya nationella handlingsplanen mot narkotika 2014–2018, där lika stor vikt läggs vid kampen mot narkotikaanvändning och mot narkotikahandel, håller på att utarbetas.

I enlighet med handlingsplanen anslöt sig Moldavien till Europarådets Pompidougrupp i april 2012. Efter undertecknandet av samförståndsavtalet med Europeiska centrumet för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk (ECNN) 2012 har samarbetet nått en god nivå.

Den nationella kommissionen mot narkotika, som bildades 2011, samordnar samarbetet mellan olika offentliga organ och upprätthåller kontakt med icke-statliga institutioner och det civila samhället i alla frågor som berör narkotikapolitiken. Samarbetet och samordningen mellan de berörda organen har nått en mycket bra nivå. Kommissionen har en väl avvägd balans mellan insatser för att minska både efterfrågan och tillgången.

Samarbetet mellan direktoratet mot narkotika vid inrikesministeriets generalpolisinspektorat och de institutioner som ansvarar för förebyggande arbete och vård är mycket gott. Samarbetet med icke-statliga organisationer som arbetar med att hjälpa narkotikaanvändare är tillfredsställande, men verkar vara mer utvecklat i fråga om hiv-relaterade insatser än när det gäller att förebygga narkotikaanvändning och minska skadeverkningar. År 2004 infördes substitutionsbehandlingar där metadon delades ut vid hälso- och sjukvårdscentraler.

Alla narkotikabrott och andra kategorier av överträdelser rapporteras och registreras som brott i ett integrerat automatiskt informationssystem som inrättats av inrikesministeriet för att registrera överträdelser, straffrättsliga ärenden och personer som har begått brott. Flera särskilda narkotikainsatser har genomförts framgångsrikt. Under 2012 registrerades 1 457 narkotikarelaterade brott, och åtta kriminella grupper som var inblandade i olaglig

handel med narkotika dokumenterades. Beslagen uppgick 2012 till 304,890 kg narkotika. Det finns grundläggande kriminalteknisk kapacitet på distriktsnivå, men det går inte att göra preliminära narkotikatester av de beslagtagna ämnena. Analysen måste göras vid externa kriminaltekniska laboratorier, vilket är tidskrävande och ineffektivt.

Moldavien är inte något stort land när det gäller narkotikahandel eller narkotikaproduktion, men fungerar som transitplats för narkotika på väg till Västeuropa. Hittills har insatserna mot narkotika hämmats av bristen på specialiserade poliser och utrustning. Regeringen har vidtagit viktiga åtgärder för att lösa situationen genom en kontinuerlig omorganisation av polisen. Antalet anställda har ökat och de specialiserade narkotikaenheterna vid inrikesministeriets direktorat mot narkotika har omorganiserats.

Kampen mot den inhemska odlingen av marijuana har varit en av de viktigaste uppgifterna för direktoratet mot narkotika de senaste åren. Under 2012 blev syntetiska cannabinoider och syntetiska katinoner dock ett allt större problem.

Syntetiska droger är enligt uppgift ganska vanliga (amfetaminer, metamfetaminer, syntetisk cannabinol och vissa syntetiska analgetika som Tramadol, som sägs vara billiga och relativt lätta att få tag på). Därför har inrikesministeriet vänt sig till regeringen för att få lägga till flera av dessa syntetiska ämnen till den officiella förteckningen över förbjudna ämnen. Blandmissbruk (olika slag av narkotika eller narkotika tillsammans med alkohol och andra ämnen) har också blivit allt vanligare.

Bedömning grupp 3/ämnesområde 1e – Genomförande av narkotikapolitiken

Den nationella strategin och handlingsplanen mot narkotika 2011–2013 och den institutionella ramen har genomförts väl, och samarbetet mellan organen är bra. Den nationella kommissionen mot narkotika fungerar väl och inrikesministeriets direktorat mot narkotika är väl organiserat och har nyligen avsevärt utökat sin analytiska kapacitet på det operativa planet. Icke-statliga organisationer behöver involveras ytterligare i arbetet med att minska efterfrågan på narkotika och minska skadeverkningarna.

Det behövs ytterligare åtgärder i fråga om följande:

- Fortsätta att öka ansträngningarna för att ge polisen tekniska möjligheter att identifiera ämnen som de upptäcker i sina insatser.
- Se till att icke-statliga organisationer involveras ytterligare i det förebyggande arbetet och i behandlingarna.

- **Genomföra relevanta FN- och Europarådskonventioner samt Grecos rekommendationer inom ovannämnda områden.**

Lagen och strategin för att förebygga och bekämpa organiserad brottslighet är helt i linje med bestämmelserna i FN:s konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet och tillhörande protokoll.

b) Bedömning av rekommendationer i konsekvensbedömningar

- *Förebygga och bekämpa korruption på alla nivåer och inom alla områden.*

Delvis genomfört – se punkten om riktmärken i handlingsplanen för viseringsliberalisering. Dessutom har det tagits fram en praktisk vägledning för utredning av korruption och korruptionsrelaterade brott med hjälp av projektet mot korruption, penningtvätt och finansiering av terrorism i Moldavien (Molico). Vägledningen är avsedd för

antikorrupsionsåklagare och korrupsionsutredare inom antikorrupsionsåklagarkontoret, det nationella centrumet för korrupsionsbekämpning, inrikesministeriet och säkerhets- och underrättelsetjänsten.

- *Förbättra uppgiftsinsamlingen om brottslingar och organiserade brottsliga sammanslutningar på nationell nivå, bland annat genom att upprätta och/eller förbättra nationella databaser.*

Se punkten om riktmärken i handlingsplanen på s. 17, 18 och 24 i den här rapporten.

- *Fortsätta ansträngningarna för att förbättra dataindikatorer och uppgiftsinsamling om brott inom alla brottsområden.*

Se punkten om riktmärken i handlingsplanen på s. 17, 18 och 24 i den här rapporten.

- *Prioritera genomförandet av åtgärder för att bekämpa korruption inom alla områden, även i relation till det vidare rättsstatsområdet. De nationella myndigheterna bör kunna bekämpa korruption på alla nivåer – centralt, regionalt, lokalt och sektorsspecifikt, med särskild tonvikt på de brottsbekämpande myndigheterna och tullmyndigheterna.*

Se punkten om riktmärken i handlingsplanen på s. 19–22 i den här rapporten.

- *Garantera ett verkningfullt skydd av vittnen till människohandel och ytterligare förbättra skyddet, biståndet och stödet till offer för människohandel.*

Se punkten om riktmärken i handlingsplanen på s. 18 och 19 i den här rapporten.

- *Förfaranden för konfiskering av tillgångar måste godkännas av de moldaviska myndigheterna för att återvinna stulen egendom eller inkomster från sådan, samt för att minska de organiserade brottsliga sammanslutningarnas ekonomiska makt och på så sätt göra det lättare att upplösa dem.*

Se punkten om riktmärken i handlingsplanen på s. 17, 22 och 23 i den här rapporten.

Grupp 3/ämnesområde 2 - Straffrättsligt samarbete

a) Riktmärken i handlingsplanen

- **Genomförande av internationella konventioner om rättsligt samarbete i brottmål (särskilt Europarådets konventioner)**

Moldavien har en omfattande och aktuell rättslig ram för internationellt samarbete i brottmål. Lagen om ratificering av det andra tilläggsprotokollet till Europarådets konvention om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål antogs den 26 december 2012. Detta regelverk, som består av flera internationella, regionala och inhemska instrument, innebär att Moldavien kan begära och erbjuda internationellt samarbete i brottmål på ett ändamålsenligt sätt i linje med europeiska normer. Den rättsliga ramen omfattar de traditionella områdena för samarbete, som utlämning, framställning om bevisupptagning, överföring och övertagande av inkomster från brottslig verksamhet, begäran om erkännande och verkställighet av brottmålsdom samt begäran om överförande av dömda personer. Denna ram innefattar vissa bestämmelser om användning av mycket effektiva utredningsmöjligheter, som hörande genom videokonferens, gränsöverskridande observationer, kontrollerade leveranser, operationer under täckmantel och gemensamma utredningsgrupper. Det betyder att den rättsliga ramen är tillräckligt stark för att hantera den växande efterfrågan på samarbete i kampen mot den svåraste brottsligheten, som terrorism, organiserad brottslighet, narkotikahandel, människohandel, korruption, it-brottslighet och penningtvätt.

Från och med 2012 deltar företrädaren för Moldaviens åklagarmyndighet i plenarsammanträdena för Europarådets expertkommitté för genomförandet av europeiska konventioner på området för samarbete i brottmål.

Inkommande och utgående begäranden om internationellt samarbete går via de centrala myndigheterna, riksåklagarmyndigheten och justitieministeriet, i enlighet med bestämmelserna i straffprocesslagen, beroende på i vilket skede förfarandet befinner sig, dvs. om det handlar om en brottsutredning eller en dom efter rättegång.

Båda myndigheterna samordnar sitt arbete med andra inhemska och internationella organ och institutioner. De har tillräckligt med personal, särskilt när det gäller domstolarna, efter flera beslut som antogs i början av 2013 av domarnas höga råd om att öka antalet utredningsdomare. Behovet av att tillhandahålla nödvändig utbildning uppmärksammas alltmer och det pågår ansträngningar för att öka budgeten för detta.

Tillgängliga statistiska uppgifter visar att både riksåklagaren och justitieministeriet regelbundet uppmanas att behandla ett stort antal framställningar om internationellt rättsligt samarbete. När det gäller **utlämning, övertagande av brottmål** och överföringar **av brottmål verkar Moldavien göra fler framställningar än landet tar emot**. Under 2009–2012 tog riksåklagarmyndigheten i genomsnitt emot 227 utgående framställningar om utlämning per år och endast 27 inkommande framställningar om utlämning. Riksåklagarmyndigheten hanterade i genomsnitt 31 övertagande av brottmål (inkommande framställningar) och 11 (utgående framställningar) överföringar av brottmål. När det däremot gäller **framställningar om bevisupptagande** verkar Moldavien få in fler än vad landet själv gjorde. Under samma period behandlade riksåklagarmyndigheten i genomsnitt 494 inkommande framställningar och 388 utgående framställningar.

Även justitieministeriet får ständiga förfrågningar om behandling av framställningar, men i mindre omfattning än riksåklagarmyndigheten. Under 2012–2013 behandlade justitieministeriet 71 utgående och tolv inkommande framställningar om **utlämning**. Justitieministeriet hanterade 14 **övertaganden av brottmål (inkommande framställningar)** och inga framställningar om **överföring av brottmål (utgående framställningar)**. När det gäller **framställningar om bevisupptagande** finns det endast övergripande siffror tillgängliga för justitieministeriet, det vill säga 1 068 ärenden för både in- och utgående framställningar i civilrättsliga ärenden och brottmål, med något färre brottmål än civilrättsliga ärenden.

Justitieministeriet är också ensam ansvarig myndighet för framställningar om erkännande och verkställighet av domar i brottmål och framställningar om överföring av dömda personer. Under 2012–2013 behandlade justitieministeriet 16 inkommande och 12 utgående framställningar om erkännande och verkställighet av domar i brottmål. Justitieministeriet behandlade 390 framställningar om överföring av dömda personer till Moldavien och 21 framställningar om överföring av dömda personer till andra länder.

Utlämningsstatistiken visar att riksåklagarmyndigheten behandlar fler framställningar än justitieministeriet. Denna skillnad återspeglar det faktum att de framställningar som rör ärenden i utredningsskedet är många fler än de som berör rättegångsskedet (se ovan i fråga om behörighet).

När det gäller **utlämning** har både riksåklagarmyndigheten och justitieministeriet **avvisat ett begränsat antal inkommande framställningar**. Under 2009–2012 avvisade riksåklagarmyndigheten endast 15 framställningar på rättsliga grunder, främst för att de efterlysta personerna var medborgare i Moldavien eller på grund av lagstadgade preskriptionsfrister. Under 2012–2013 avvisade justitieministeriet endast en framställning på

rättsliga grunder, då den efterlysta personen hade beviljats asyl. Det begränsade antalet avvisade framställningar kan uppfattas som ett tecken på de moldaviska myndigheternas öppenhet och vilja att samarbeta med tredjeländer.

Den **genomsnittliga tidsåtgången** är en viktig resultatindikator för att bedöma hur väl det internationella rättsliga samarbetet fungerar. **Tidsåtgången för behandling** av både riksåklagarmyndigheten och justitieministeriet³³ verkar rimlig och överskrider inte genomsnittet för EU.

- **Hög effektivitetsnivå i det rättsliga samarbetet i brottmål med domare och åklagare i EU-medlemsstaterna**

Majoriteten (drygt två tredjedelar) av de framställningar som avses ovan gällde den gemensamma genomförandestrategin och mindre än en tredjedel gällde EU-medlemsstater. Moldaviens myndigheter har skapat ett ändamålsenligt samarbete med de berörda myndigheterna i EU-medlemsstaterna.

- **Ingående av ett samarbetsavtal med Eurojust**

Eurojust färdigställde utvärderingsrapporten om Moldaviens uppgiftsskydd hösten 2012 och informerade rådet i november 2012 om förslaget om att inleda formella förhandlingar den 1 februari 2013 i syfte att ingå ett samarbetsavtal. Den första förhandlingsrundan hölls den 10 juni 2013 och var mycket positiv, varför förhandlingarna väntas bli klara snart.

b) Bedömning av rekommendationer i konsekvensbedömningar

- *Stärka rättsväsendet, däribland det rättsliga samarbetet i brottmål, särskilt ömsesidig rättslig hjälp.*

Moldavien håller på att genomföra en omfattande reform av rättsväsendet med utgångspunkt i 2011–2016 års strategi och handlingsplan, vilket omfattar viktiga rättsliga och institutionella förändringar. I september 2012 inrättades en avdelning för genomförandet av reformen av riksåklagarmyndigheten. Åklagarmyndighetens strategiska utvecklingsprogram för 2012–2014 godkändes i december 2012 av åklagarnas högsta råd och håller nu på att genomföras.

Bedömning grupp 3/ämnesområde 2 - Straffrättsligt samarbete

Moldavien är en pålitlig och aktiv partner i det internationella rättsliga samarbetet och resultatet visar att landet har en mycket öppen attityd till samarbetet med EU-medlemsstaterna och andra länder.

Det behövs ytterligare åtgärder i fråga om följande:

- Fortsätta att förbättra utbildningen av domare och åklagare i internationella frågor, bland annat genom att öka finansieringen efter behov.
- Fortsätta att förbättra statistiken och registrera den med hjälp av en gemensamt överenskommen förteckning över tillämpliga parametrar när det är relevant för både riksåklagarmyndigheten och justitieministeriet.

³³ i) Inkommande framställningar om utlämning: justitieministeriet behandlar dem på 3–4 månader och riksåklagarmyndigheten behandlar dem på 2–3 månader; ii) inkommande framställningar om bevisupptagning: justitieministeriet behandlar dem på 2–3 månader och riksåklagarmyndigheten behandlar dem inom ett halvår; iii) justitieministeriet behandlar inkommande framställningar om erkännande och verkställighet av domar i brottmål inom ungefär 3 månader och utgående framställningar om erkännande och verkställighet av domar i brottmål på 4–5 månader; iv) justitieministeriet behandlar framställningar om överföring av dömda personer till andra länder inom 5–6 månader.

Grupp 3/ämnesområde 3 - Samarbete om brottsbekämpning

a) Riktmärken i handlingsplanen

- **Operativ kapacitet och särskild utredningskapacitet hos de brottsbekämpande myndigheterna håller hög nivå och används systematiskt och effektivt för att hantera gränsöverskridande brottslighet**

Sedan reformen av inrikesministeriet i mars 2013 består polisens nationella utredningsinspektorat av specialiserade direktorat (allvarlig brottslighet, organiserad brottslighet, bedrägerier, narkotika, insatsgrupp) och två centrum (människohandel och it) som hanterar hela spektrumet av allvarlig och organiserad brottslighet. Tre regionala underavdelningar garanterar att hela Moldavien täcks. De rapporterar till de centrala direktoraten och bedriver sina utredningar självständigt.

Rättsligt och tekniskt har reformen lett till bättre samarbete mellan polis och åklagare. En specialiserad enhet har inrättats inom riksåklagarmyndigheten – avdelningen för kontroll och utredning av organiserad brottslighet, som har i uppdrag att väcka och hantera åtal i fall av organiserad brottslighet, företräda åklagarmyndigheten i domstol och kontrollera och samordna verksamheten i de specialiserade underavdelningar som ska förebygga och bekämpa organiserad brottslighet. Riksåklagarmyndigheten har också en avdelning för kamp mot människohandel och en avdelning för kamp mot it-brottslighet.

I december 2012 trädde en ny lag om särskild utredande verksamhet i kraft och vissa ändringar i CPC antogs i april 2012. Båda lagarna anpassar den befintliga lagstiftningen efter de nya bestämmelserna om kampen mot gränsöverskridande brottslighet och internationella gemensamma utredningsgrupper, översyn av den nationella lagstiftningen om avlyssning av telefonsamtal och översyn av relevant lagstiftning inom ramen för polissamarbetskonventionen för Sydösteuropa.

Den nuvarande rättsliga ramen skapar ett mer lämpligt och rättssäkert system för att inleda särskild utredande verksamhet som regleras i lag och kontrolleras av åklagarmyndigheten och rättsväsendet. De rättsliga bestämmelserna är förenliga med rättsliga normer internationellt och i EU och ger utredningsenheterna en rad verktyg för att bedriva sina utredningar. Flera brottsfall har redan lösts med hjälp av dessa verktyg, och utredare och åklagare verkar ha en tydlig bild och god uppfattning av när det är praktiskt och rättsligt lämpligt att använda dem.

Utrustning för att avlyssna och spela in samtal på telefon eller direkt finns i säkerhets- och underrättelsetjänstens lokaler och står under deras ansvar. Säkerhets- och underrättelsetjänsten ansvarar för att ta emot signaler från telefonbolaget eller från avlyssningsutrustningen och överför signalerna till utredningsenheterna för deras verksamhet. Dagens system skapar en situation där aktörer som utför andra uppdrag (till exempel spionage och kontraspionage för rikets säkerhet) har tillgång till och kontrollerar uppgifter som ingår i brottsutredningar som styrs av CPC.

Bristen på kontroll av Transnistrien minskar i någon mån effekten av Moldaviens ansträngningar för att garantera den allmänna ordningen och säkerheten. Varusmuggling är den vanligaste olagliga verksamheten, men dess inverkan har begränsats genom EU BAM:s närvaro. I detta skede förekommer inget formellt polissamarbete mellan Chisinau och Tiraspol.

- **Hög effektivitet i samarbetet om brottsbekämpning mellan berörda nationella organ – särskilt gränsvakt, polis, tulltjänstemän – och samarbete med de rättsliga myndigheterna**

År 2012 införde Moldavien gemensamma utredningsgrupper, som är ett verktyg för internationellt rättsligt och polisiärt samarbete. Den rättsliga grunden är artikel 19 i FN:s konvention³⁴ mot gränsöverskridande brottslighet, Palermokonventionen, som trädde i kraft efter att ha ratificerats i Moldavien den 16 september 2005. I den moldaviska lagen fastställs i enlighet med EU:s krav de allmänna villkoren för att inrätta sådana grupper. Den modell som används av de moldaviska myndigheterna bygger på rådets rambeslut och rådets resolution om gemensamma utredningsgrupper.

Det har inte konstaterats några större hinder eller brister i kommunikationen i förbindelserna mellan polis och åklagare. Samarbetet håller en god nivå och det finns en tydlig uppdelning av befogenheter mellan polisen och åklagaren. De fall som undersökts visar att båda sidor har ingående och bra kunskap om straffrättsliga förfaranden och utredningstekniker. Det system som nyligen infördes genom reformen av inrikesministeriet behöver genomföras och användas. En annan åtgärd för att öka samarbetet mellan organ var inrättandet av en särskild enhet för kontroll och utredning av organiserad brottslighet inom riksåklagarmyndigheten i februari 2013³⁵. Enheten består av tio åklagare med minst tio års erfarenhet var.

En känslig fråga är riksåklagarens befogenheter. Riksåklagaren har, utöver befogenheten att styra den huvudsakliga åklagarverksamheten och ansvara för de allvarligaste brotten, stora befogenheter att ta över ansvaret för ett ärende från en åklagare med lägre tjänstegrad. Denna befogenhet, som ingår i alla rättsliga ramar för att göra det möjligt att samordna och ta över ärenden vid ”överksamhet”, kan kraftigt begränsa åklagarnas oberoende och självbestämmande och bör utövas med stor försiktighet och återhållsamhet. Det har diskuterats huruvida denna befogenhet bör begränsas eller regleras bättre.

Andra former av interinstitutionellt samarbete mellan brottsbekämpande organ, bland annat inom området för förebyggande och kamp mot korruption, bygger på system för informationsutbyte. Sedan juli 2008 använder riksåklagarmyndigheten, inrikesministeriet, tullmyndigheterna och det nationella centrumet för korruptionsbekämpning ett automatiskt och integrerat informationssystem för bevis på överträdelse, brott och gärningsmän, samt lagstiftning om straffrättsliga förfaranden.

- **Förstärkta bilaterala samarbetsavtal om brottsbekämpning, bland annat genom snabbt informationsutbyte med behöriga brottsbekämpande myndigheter i EU-medlemsstaterna.**

Till följd av den pågående reformen av inrikesministeriet bildades ett nytt centrum för internationellt polissamarbete (CIPC) i början av 2013. CIPC omfattar tre underavdelningar vid inrikesministeriet med befogenheter i fråga om internationellt polissamarbete: NCB Interpol, NVC Selec/Guam och NCP Europol. Alla kontor och enheter med ansvar för internationellt polissamarbete har nu samlats i en enda organisation med gemensamma lokaler.

Interpol är centrum för inrikesministeriets internationella polissamarbete och är kopplat till justitieministeriet, tullmyndigheterna, säkerhets- och underrättelsetjänsten,

³⁴ Enligt konventionen får behöriga myndigheter från två eller flera stater som är parter i konventionen komma överens om att bilda en gemensam utredningsgrupp för ett visst ändamål och en begränsad tidsperiod för att göra brottsutredningar i ett eller flera av de länderna.

³⁵ Med kontroll avses hur brottskampande myndigheter hänskjuter, registrerar och anmäler fall av organiserad brottslighet.

riksåklagarmyndigheten, gränspolisen och det nationella centrumet för korruptionsbekämpning. Interpolkontoret tar emot och översänder alla internationella förfrågningar om information som berör Interpols databaser och det är uppkopplat till olika databaser och register i Moldavien. Flödet av inkommande information är stabilt och mängden utgående information ökar. Enhetens tjänstemän och specialister är mycket medvetna om sitt mandat och sitt uppdrag.

Guams enhet ingår i det mer omfattande systemet för internationellt polissamarbete och ansvarar för det dagliga informationsutbytet mellan Georgien, Ukraina, Azerbajdzjan och Moldavien. Moldavien delar anmärkningsvärt mycket information med dessa länder genom denna enhet. De moldaviska myndigheterna deltar i arbetet inom Selec (det sydösteuropeiska centrumet för brottsbekämpning) och har skickat två sambandsmän till Selec-centrumet. Utöver informationsutbytet planeras och genomförs många gemensamma insatser tillsammans med Selec-länderna. Moldavien har stationerat ut en sambandsman hos byrån för samordning av kampen mot organiserad brottslighet i OSS-länderna.

Moldaviens riksåklagarmyndighet har undertecknat samarbetsavtal med liknande institutioner från Rumänien, Ukraina, Kina, Turkiet, Irland, Ungern, Italien och Sydkorea. Under 2012 undertecknade Moldaviens riksåklagarmyndighet samarbetsavtal och samarbetsförklaringar med följande: DIICOT – Rumänien, Belgiens federala åklagarmyndighet, Armeniens riksåklagarmyndighet, Georgiens justitieministerium. För närvarande pågår förhandlingar om bilaterala avtal med Azerbajdzjan, Ryssland, Vitryssland, de baltiska staterna och Bulgarien.

Två färskta exempel på ett framgångsrikt internationellt polissamarbete är gripandet av en farlig moldavisk brottsling i Verona (Italien), med stöd av Interpols nationella centralbyrå i Rom och karabinjärpolicen i Verona, och en känslig videointervju med ett offer för människohandel.

I maj 2013 undertecknade Moldaviens tullmyndigheter ett ömsesidigt samförståndsavtal med Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf). Avtalet ska främja samarbete, ömsesidigt informationsutbyte och gemensamma insatser mot gränsöverskridande brottslighet.

- **Ingående av ett samarbetsavtal med Europol**

Efter att ett strategiskt avtal undertecknades med Europol 2007 har en nationell Europol-kontaktpunkt inrättats för att utbyta strategisk och teknisk information med EU:s byrå. En moldavisk sambandsman ska delegeras till Europol i Haag i slutet av juli 2013 efter undertecknandet av ett sambandsavtal i början av 2013. Förberedelserna för att underteckna ett samarbetsavtal med Europol pågår och Moldavien väntar på ett studiebesök från Europol som ska utvärdera landets uppgiftsskydd.

b) Bedömning av rekommendationer i konsekvensbedömningar

- *Samarbetet mellan de moldaviska och medlemsstaternas myndigheter bör stärkas, däribland informationsutbytet med Europol.*

Se punkten om riktmärken i handlingsplanen på s. 29 och 30 i den här rapporten.

- *De moldaviska myndigheternas samarbete med deras motsvarigheter i EU-medlemsstaterna om skydd och bistånd bör stärkas, bland annat i fråga om att identifiera och hänvisa offer för människohandel och hjälpa dem att återvända under trygga former.*

Se punkten om riktmärken i handlingsplanen på s. 18, 29 och 30 i den här rapporten.

- *Hotbedömningar och informationsutbyte om allvarliga brott bör utformas regelbundet under Europols överinseende och vid behov med stöd av Interpols kanaler. Jämförbar brottsstatistik bör samlas in enligt gemensamt överenskomna indikatorer.*

Se punkten om riktmärken i handlingsplanen på s. 29 och 30 i den här rapporten.

- *De brottsbekämpande myndigheternas utbyte av bästa praxis och utbildning bör förbättras.*

Se punkten om riktmärken i handlingsplanen på s. 29 och 30 i den här rapporten.

Bedömning grupp 3/ämnesområde 3 – Samarbete om brottsbekämpning

De rättsliga bestämmelserna ger i enlighet med europeiska normer utredningsenheterna en rad verktyg för att bedriva sina utredningar. Alla brottsbekämpande myndigheter har kapacitet och arbetar för att utöka det internationella samarbetet, och ett samarbetsavtal skulle förbättra möjligheten till detta avsevärt.

Det behövs ytterligare åtgärder i fråga om följande:

- Vidareutveckla starka band mellan polisens enhet för kamp mot regional och gränsöverskridande organiserad brottslighet och dess motsvarande enheter inom EU, i regionen och Europol.
- Fortsätta den gemensamma planeringen av samordnade åtgärder och utredningar mellan det nationella patrulleringsinspektoratet och gränspoliserna, särskilt för att bedriva särskild utredande verksamhet, som kontrollerade leveranser.
- Utöka samarbetet med de ukrainska gränsmyndigheterna och brottsbekämpande myndigheter med stöd från EU BAM. Uppmuntra operativa förbindelser och informationsutbyten mellan Chisinau och Tiraspol, utan att detta påverkar 5+2-processen för en lösning på konflikten.

Grupp 3/ämnesområde 4 – Skydd av personuppgifter

a) Riktmärken i handlingsplanen

- **Genomföra lagstiftningen om skydd av personuppgifter, se till att den oberoende datatillsynsmannen fungerar effektivt – även genom att anslå de finansiella resurser och personalresurser som behövs**

Den rättsliga ramen för uppgiftsskydd, som reviderades i april 2012, är förenlig med europeiska normer, bland annat EU-lagstiftningen, framför allt direktiv 96/46/EG. I lagen fastställs enskilda personers rättigheter när deras personuppgifter behandlas och den gäller bland annat för uppgiftsbehandling som utförs av företag, offentliga myndigheter och polissektorn (utom uppgifter som klassificeras som "statshemligheter").

Genom lagen får det nationella centrumet för skydd av personuppgifter ansvar för att övervaka efterlevnaden av normerna för skydd av personuppgifter (NCPDP). NCPDP:s rapport 2012, som finns tillgänglig på centrumets flerspråkiga och användarvänliga webbplats, visar bredden i centrumets verksamhet och dess goda resultat i fråga om tillämpningen av lagen om skydd av personuppgifter, vilket visar att NCPDP både fullföljer sitt uppdrag att kontrollera lagligheten i behandlingen av personuppgifter och gör ansträngningar för att utbilda registeransvariga vid andra institutioner. Förfarandena för att anmäla uppgiftsbehandling är väl etablerade.

I den organisation för centrumet som godkändes genom en lag 2008 fastställs en gräns på 21 anställda. I dag har man 16 anställda och tillräckliga finansiella resurser. Under 2012 gjorde centrumet 82 kontroller och utfärdade sex beslut om att skjuta upp behandling av personuppgifter, ett beslut om att upphöra med behandling av personuppgifter och inledde fyra överträdelseförfaranden i fråga om myndigheters vägran att ta bort hemligstämpeln på information som har hemligstämplats utan tillräckliga grunder. Centrumet har rättsliga befogenheter att utreda klagomål från registrerade och under 2012 granskade personalen 214 petitioner och andra klagomål (nästa tre gånger så många som 2011 och tio gånger så många som 2010), varav 98 petitioner antogs och fem avvisades. I 111 fall avgavs förklaringar och i sex fall inleddes rättsprocesser i förvaltningsdomstolen mot myndigheter som vägrat ta bort hemligstämpeln på information som hemligstämplats utan tillräckliga grunder. Under 2012 har centrumet också kontrollerat efterlevnaden av principerna om skydd av personuppgifter i 41 förslag till lagar och andra författningar som utfärdas av andra myndigheter.

Bedömning grupp 3/ämnesområde 4 – Skydd av personuppgifter

Lagstiftningen tillämpas i enlighet med europeiska normer, däribland EU-lagstiftningen om uppgiftsskydd. Det nationella centrumet för skydd av personuppgifter är oberoende och fungerande.

Det behövs ytterligare åtgärder i fråga om följande:

- Om lagen revideras ytterligare bör man överväga möjligheten att formellt införa en skyldighet att samråda med centrumet i förväg.
- Fortsätta att aktivt följa upp pågående domstolsärenden för att förtydliga tillämpningen av lagen när en brottsbekämpande myndighet behandlar personuppgifter. Intensifiera ansträngningarna för att öka allmänhetens medvetenhet om reglerna för uppgiftsskydd i elektronisk kommunikation.

Allmän bedömning grupp 3

Kommissionen anser att **Moldavien i stort sett uppfyller de riktmärken för den andra fasen som anges i grupp 3**. Flera rekommendationer behöver genomföras ytterligare för att uppfylla alla riktmärken.

GRUPP 4: YTTRE FÖRBINDELSER OCH GRUNDLÄGGANDE RÄTTIGHETER

a) Riktmärken i handlingsplanen

- **Se till att den fria rörligheten i Moldavien för moldaviska medborgare, utländska medborgare som vistas lagligt i landet och statslösa personer inte omfattas av omotiverade begränsningar, däribland diskriminerande åtgärder på någon som helst grund, till exempel kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska egenskaper, hälsotillstånd (inbegripet hiv/aids), språk, religion eller trosuppfattning, politiska eller andra åsikter, tillhörighet till en nationell minoritet, egendom, födelse, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning**

Precis som avspeglas i riktmärkena i handlingsplanen för viseringsliberalisering gällde begränsningen av den fria rörligheten inom Moldavien för moldaviska medborgare, utländska medborgare som vistas lagligt i landet eller statslösa personer i fråga om registrerings-/avregistreringsförfarandet. Genom tillämpning av utlänningslagen 2010 inrättades en institutionell ram för att hantera utländska migranter som lagligen är bosatta i

landet. En byrå för migration och asyl inrättades vid inrikesministeriet för att skapa en enda kontaktpunkt för att snabbt ta emot, behandla och utfärda uppehållstillstånd och identitetshandlingar till utländska medborgare som lagligen är bosatt i landet samt hantera inbjudningsförfaranden, klarering för återvändande och förlängning av viseringar. Den 10 december 2012 öppnade tjänsten för att utfärda handlingar för utländska medborgare två regionala kontor: ett i Balti (regional tjänst i norr), som väntas betjäna ungefär 13 % av de utländska medborgare som är bosatta i landet, och ett i Comrat (regional tjänst i söder), som väntas betjäna ungefär 11 % av de utländska medborgarna. Huvudkontoret i Chisinau för byrån för migration och asyl fortsätter att betjäna de utländska medborgare som är bosatta i huvudstaden och i landets centrala delar.

Den handlingsplan för att förenkla villkoren för arbetskraftsinvandring och underlätta ansökan om uppehållstillstånd för utländska investerare, som regeringen godkändes den 9 november 2011 (dekret nr 106), ledde 2012 till betydande ändringar i utlänningslagen 2010, lagen om arbetskraftsinvandring 2008 och lagen om hiv 2007. Genom dessa ändringar avskaffades tidigare diskriminerande bestämmelser, liksom reserestriktionerna och restriktionerna för permanent uppehållstillstånd för utländska medborgare som lever med hiv/aids. Ändringarna av lagen om hiv är dessutom inriktade på förebyggande åtgärder för att minska kvinnors sårbarhet för hivsmitta, särskilt genom att främja landsomfattande program och åtgärder för utbildning och jämställdhet mellan kvinnor och män. Det vidtogs också åtgärder för att garantera sekretessen i medicinska uppgifter hos medicinska institut och de offentliga myndigheternas skydd av personuppgifter för hivsmittade personer.

- **Fullständig, verklig tillgång till rese- och identitetshandlingar för alla moldaviska medborgare, även för kvinnor, barn, personer med funktionsnedsättning, minoriteter och andra sårbara grupper.**

Särskilda åtgärder har vidtagits för att göra det lättare att utfärda identitetshandlingar till minderåriga och socialt sårbara kategorier. År 2009 blev det kostnadsfritt att ansöka om identitetshandlingar för första gången (beslut nr 844 av den 18 december 2009). En informationskampanj (id-kort för unga medborgare) genomförs varje år i april och maj. Under 2011 fick 6 699 personer sina första identitetshandlingar. Sedan dess har it- och kommunikationsministeriet fört register över och analyserat de fall där ansökningar om identitetshandlingar har avslagits. Denna bedömning används som vägledning vid tillämpningen av åtgärderna för att underlätta tillgången till identitetshandlingar för alla moldaviska medborgare och genomförs varje kvartal.

De kategorier av personer som omfattas av förenklad tillgång till identitetshandlingar innefattar också personer med svåra, långvariga eller medelsvåra funktionsnedsättningar, veteraner från andra världskriget och likställda personer, personer som arbetat med sanering efter kärnkraftsolyckan i Tjernobyl och likställda personer, samt personer som skadats under den militära konflikten i Transnistrien. För dessa kategorier kan identitetshandlingar utfärdas kostnadsfritt första gången. Denna förmån är permanent för personer med funktionsnedsättning. Även offren för översvämningarna sommaren 2010 har möjlighet att få sina första identitetshandlingar och pass utfärdade kostnadsfritt (engångsförmån), liksom blodgivare/plasmagivare (engångsförmån), och barn upp till ett års ålder som behöver sjukvård utomlands, förutsatt att hälso- och sjukvårdsministeriet godkänt detta i förväg (ett snabbförfarande finns för dessa fall).

Sedan januari 2012 har det inrättats mobila dokumentationskontor och hemleverans av identitetshandlingar för personer med funktionsnedsättning. De mobila tjänsterna är kostnadsfria för barn under ett år som behöver sjukvård utomlands (utifrån hänvisning från hälso- och sjukvårdsministeriet) och för personer med svåra funktionsnedsättningar (utifrån

hänvisningar från hälso- och sjukvårdsministeriet eller ministeriet för arbetsmarknad, socialt skydd och familjefrågor). Under 2012 utfärdade de mobila dokumentationskontoren 155 identitetshandlingar, och 108 handlingar utfärdades med hemleverans.

För statslösa personer avlägsnades de återstående hindren för att förvärva medborgarskap (på grund av tidigare fängelsestraff för uppsåtliga brott eller straffrättsligt åtal under granskningen av ansökan) genom ändringar av lagen om medborgarskap 2000, som antogs den 9 juni 2011. Under perioden 1 maj 2011–31 mars 2013 beviljades 52 statslösa personer moldaviskt medborgarskap.

När det gäller etniska minoriteter har de moldaviska myndigheterna med tiden lyckats införa förhållandevis framgångsrika åtgärder för att tillämpa sin integrationspolitik för det multietniska moldaviska samhället. Efter 2009 omfattade regeringens verksamhetsprogram 2011–2014 och 2013–2015 ”Europeisk integration: frihet, demokrati, välfärd” ett särskilt kapitel om nationella minoriteter, där regeringen satte upp följande mål: bevara och utveckla det kulturella och språkliga arvet för alla personer som tillhör nationella minoriteter, tillämpa en samstämmig och flerdimensionell statlig politik för personer som tillhör nationella minoriteter, samt se över den rättsliga ramen för att underlätta integrationen av personer som tillhör nationella minoriteter i landets sociala, administrativa, kulturella, politiska och ekonomiska liv.

De framsteg som gjorts nyligen, till exempel de första steg som planeras i utbildningssystemet för att erbjuda flerspråkig undervisning (bland annat i den autonoma regionen Gagauzia), har ofta uppnåtts i samarbete med internationella övervakningsorgan (till exempel Europarådets rådgivande kommitté för ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter) och trots en förhållandevis föråldrad rättslig ram (lagen om användning av språk inom Moldaviens territorier är från 1989 och lagen om rättigheter för personer som tillhör nationella minoriteter är från 2001). År 1996 ratificerade Moldavien Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter och hade fram till nyligen endast undertecknat den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (nedan kallad *språkstadgan*) 2002. I februari 2012 skedde dock en förändring, då regeringen inrättade en arbetsgrupp för ratificering av språkstadgan som skulle arbeta med ett utkast till rättsakt för ratificering av språkstadgan. Myndigheterna, företrädda av byrån för relationer mellan olika etniska grupper, har därefter gjort en preliminär beräkning av kostnaderna för ratificering och arbetar aktivt för en ratificering av språkstadgan.

När det särskilt gäller den romska minoriteten (0,4 % av befolkningen enligt 2004 års folkräkning) har it- och kommunikationsministeriet arbetat systematiskt för att identifiera områden med hög koncentration av romer och förfina den statistiska informationen om romer i folkbokföringen. Begreppet *rom* infördes i folkbokföringen som ett val för etnisk tillhörighet, vilket gör det lättare för medlemmar i den romska minoriteten att identifiera och ge sig tillkänna (förut var begreppet *Tsygan*, som har en nedsättande klang för många, det enda som föreslogs för identifiering).

Eftersom avsaknaden av handlingar gör det svårare att ta del av sociala och ekonomiska rättigheter, har de moldaviska myndigheterna dessutom för avsikt att fortlöpande arbeta för att ge alla romer som är bosatta i Moldavien identitetshandlingar. År 2012 utfärdade regeringen ett undantag från avgifter för utfärdande av handlingar för medborgare från den romska minoriteten under en period av sex månader från och med den 1 oktober 2012 (beslut nr 497 av den 6 juli 2012). Därefter genomfördes fyra informationskampanjer genom lokala offentliga myndigheter, utbildningsinstitut, romska icke-statliga organisationer och elektroniska medier för att uppmuntra romer att ansöka om identitetshandlingar och sociala förmåner. Tack vare dessa åtgärder fick 959 personer nyligen identitetskort. Sammanlagt

utfärdades under 2012 totalt 2 521 identitetshandlingar till romer. I enlighet med handlingsplanen för stöd till romer övervakar de territoriella underavdelningarna till it- och kommunikationsministeriet permanent processen med att utfärda identitetshandlingar till romer (bevis och dokumentation).

När det gäller registrering av nyfödda, särskilt för att förhindra eventuella fall där nyfödda romska barn inte registreras, har it- och kommunikationsministeriet (gemensam order nr 114/476 av den 12 december 2008) infört en mekanism för att utfärda födelseattester vid de medicinska instituten och har inrättat kontor för att registrera barn vid förlossningsavdelningarna.

- **Ändamålsenlig tillämpning av lagstiftning och politik för antidiskriminering, tillämpning av relevanta instrument från FN och Europarådet**

Lagen om jämställdhet av den 25 maj 2012 trädde i kraft den 1 januari 2013. Tillsammans med ett lagstiftningspaket, däribland lagen om social integrering av personer med funktionsnedsättning och ändringar i strafflagen, som antogs snabbt av parlamentet, samt deras genomförandeakter, är detta hörnstenen i regelverket mot diskriminering i Moldavien. De moldaviska myndigheterna har dock åtagit sig att utan dröjsmål genomföra ett kraftfullt handlingsprogram och initiativ för att främja och förklara innehållet i den nya rättsliga ramen för domare, jurister, brottsbekämpande tjänstemän och allmänhet. Dessa ansträngningar är alltså redan synliga, inte minst tack vare att berörda och behöriga institutioner har fått delta i ett tidigt stadium, däribland ombudsmannen/centrumet för mänskliga rättigheter, det nationella rättsinstitutet, vissa av dem i partnerskap med FN:s utvecklingsprogram (UNDP) och med hjälp av ett flertal icke-statliga organisationer och internationella partner. I november 2012 genomförde det nationella rättsinstitutet regionala utbildningar för 255 domare och 42 åklagare om tolkning och verkställighet av lagen om jämställdhet. Nya utbildningar är planerade för detta år.

På begäran av justitieministeriet höll kontoret för FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter i partnerskap med det nationella rättsinstitutet en pilotutbildning för 30 domare och åklagare den 6 december 2012. För 2013 planeras sex utbildningsseminarier, varav tre redan har genomförts (90 domare och åklagare). Dessutom anordnade advokaternas lagcentrum tillsammans med advokatsamfundet en serie utbildningar under 2013 för 200 advokater (från alla regioner i Moldavien) om nationella och internationella bestämmelser om icke-diskriminering, rättspraxis hos Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna på området, samt om att erbjuda rättshjälp till offer för diskriminering. Detta initiativ genomfördes inom ramen för ett projekt (befästa advokaters kunskap i diskrimineringsärenden) som finansierades av Soros Foundation och som avslutades med en nationsomfattande konferens om advokaternas roll i diskrimineringsärenden – europeiska erfarenheter i praktiken (19 april 2013).

De moldaviska myndigheterna har också gjort stora ansträngningar för att få inrätta en mycket viktig del för tillämpningen av lagen om jämställdhet, nämligen jämställdhetsrådet. Att rådet fungerar effektivt och kan utföra sitt uppdrag på ett oberoende och opartiskt sätt är avgörande för genomförandeprocessen. Två medlemmar utsågs den 7 mars och de tre återstående medlemmarna utsågs den 10 juni. Vid EU:s och Moldaviens dialog om mänskliga rättigheter den 16 april 2013 bekräftade de moldaviska myndigheterna sitt åtagande att jämställdhetsrådets verksamhet skulle inledas senast hösten 2013. Justitieministeriet räknar med att jämställdhetsrådets budget kommer att omfatta 20 heltidsanställda i inledningsskedet.

År 2012 erkände Moldavien att FN:s kommitté för avskaffande av rasdiskriminering har behörighet att ta emot enskilda underrättelser enligt artikel 14 i FN:s konvention om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering. Efter antagandet av lagen om jämställdhet

överväger de moldaviska myndigheterna också att ratificera protokoll nr 12 till den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Vid sidan av lagen om jämställdhet gjordes även andra viktiga reformer 2012 för att garantera att den rättsliga ramen för att garantera icke-diskriminering är förenlig med internationella och europeiska normer. Lagen om hiv 2007 ändrades för att uppnå två syften: a) avskaffa de diskriminerande bestämmelserna mot hivsmittade personer inom olika områden, däribland avskaffande av reserestriktioner och restriktioner för permanent uppehållstillstånd för utländska medborgare, och b) stärka skyddet av privatlivet och sekretessen. Dessa ändringar tillämpas effektivt.

Dessutom trädde lagen om social integrering av personer med funktionsnedsättning (lag nr 60 av den 30 mars 2012) i kraft. Därmed anpassas Moldaviens rättsliga ram efter landets skyldigheter till följd av ratificeringen av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Denna nya långtgående lag gäller inte enbart moldaviska medborgare utan även utländska medborgare med funktionsnedsättning som lagligen är bosatta i Moldavien. Enligt lagen ska staten och det civila samhället samarbeta. De moldaviska myndigheterna arbetar därför aktivt för att genomföra åtgärder för en övergång från en ”medicinsk” till en ”social” modell för att fastställa och hantera funktionsnedsättningar och rättigheter för personer med funktionsnedsättning samt för att anslå de budgetresurser som krävs.

Det har dock redan vidtagits ett antal åtgärder för att tillämpa bestämmelserna i lag nr 60 om integrering på sysselsättningsområdet (kapitel V) och särskilt bestämmelsen om införande av en kvot på 5 % anställda som ska rekryteras av medelstora och stora företag (mer än 20 anställda) bland personer med funktionsnedsättning som har en anställningsrekommendation från det nationella rådet för fastställande av funktionsnedsättning och arbetsförmåga. Ministeriet för arbetsmarknad, socialt skydd och familjefrågor inledde rekryteringen av 43 tjänstemän som ska stationeras ut på den nationella arbetsförmedlingens alla lokala kontor för att ge individuellt anpassat stöd till personer med funktionsnedsättning i rekryteringsprocessen, med deltagande av ad hoc-organisationer, fackföreningar och arbetsgivare.

Den 26 december 2012 antog parlamentet lag nr 306 om ändring och komplettering av vissa rättsakter. Härigenom infördes i lagen om förseelser (Contravention Code) nya administrativa överträdelse, som diskriminering på arbetsplatsen, diskriminering på utbildningsområdet och diskriminering i fråga om tillgång till offentliga varor och tjänster.

Dessutom gjordes en översyn av de straffrättsliga bestämmelserna om hatbrott. Ordalydelsen i artikel 176 i strafflagen (överträdelse av bestämmelserna om jämställdhet) ändrades för att ge en bättre definition av de delar som utgör ett brott (”distinktion, utestängning, restriktion eller företräde” i stället för det mer generella ”överträdelse”). Vissa aspekter är dock fortfarande inte förenliga med normerna för specificitet och förutsebarhet. Dessutom tillämpas de straffrättsliga bestämmelserna om hatbrott fortfarande sällan av de brottsbekämpande och rättsliga myndigheterna. Däremot visar tvisterna inför domstol i civilrättsliga ärenden att det finns en dynamisk kraft i det moldaviska samhället som avspeglar regeringens aktiva politik. Flera processer har drivits i diskrimineringsärenden som inletts av det civila samhället och statliga institutioner, vilket lett fram till avgöranden i inhemska domstolar som skapar prejudikat och ökar allmänhetens medvetenhet om frågan.

Efter avgörandet i juni 2012 av Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna i ärendet Genderdoc-M (ansökan nr 9106/06) har de centrala myndigheterna och Chisinau kommun visat en vilja att garantera rätt till mötesfrihet för hbt-personer, vilket framgick under de

lyckade paraderna för hbt-samfundet den 14 februari och den 19 maj 2013. Dessa parader var de första någonsin i Moldaviens historia som genomfördes under säkra förhållanden med effektivt polisskydd.

Ett positivt steg måste också nämnas när det gäller transsexuella personers status och deras rätt till rättsligt erkännande av namn- eller könsbyte. Den 2 november 2012 utfärdade högsta domstolen sin rekommendation nr 16 om granskningsförfarandet för klagomål om korrigerande av akten om civilrättslig ställning efter en könskorrigering operation. Denna rekommendation avspeglar korrekt och uttryckligen rättspraxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna och fastställer att det är en kränkning av den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (rätten till skydd för privat- och familjeliv) att vägra erkänna kön i folkbokföringen efter en korrigerande operation. Även om detta är berömvärt verkar denna insats inte ha löst problemet helt och hållet. Andra rättsliga bestämmelser verkar fortfarande ge folkbokföringsmyndigheten grunder för att vägra att ändra en persons civilrättsliga ställning efter en könskorrigering operation, med följderna av att personen tvingas överklaga beslutet i domstol.

På det rättsliga området ökade andelen rättsprocesser i diskrimineringsärenden dramatiskt efter den hetsiga offentliga debatten 2011–2012, vilket också avspeglar ett ökat intresse för diskrimineringsfrågor i det moldaviska samhället. Vissa ärenden förtydligade gränserna för yttrandefriheten i fråga om hatpropaganda, bland annat i ärenden som rörde förtal och provocerande uttalanden mot romer och hbt-personer eller publicering på webbplatser av svarta listor över offentliga personer som ”förespråkar homosexualitet”. Det är viktigt att betona att domstolarna behandlade dessa ärenden i enlighet med internationella och europeiska normer när det gäller de legitima gränserna för yttrandefriheten vad gäller spridning av etnisk, religiös eller social hatpropaganda. I vissa fall beslutade de också att ge de klagande moralisk kompensation.

Appellationsdomstolen i Chisinau avvisade också ett klagomål från en religiös organisation mot Teleradio Molodovas beslut att sända en dokumentär om hbt-rättigheter som mänskliga rättigheter, med motiveringen att den klagande hade försökt begränsa åsikts- och yttrandefriheten i en fråga som berörde rättigheterna för sexuella minoriteter. Lika talande var reaktionen hos civila organisationer och offentliga myndigheter inför de diskriminerande åtgärder mot hbt-personer och medlemmar i religiösa minoriteter som vidtagits av vissa kommuner, däribland kommunfullmäktige i Balti. Den 28 februari 2013 avgjorde appellationsdomstolen i Balti att kommunfullmäktiges beslut att inrätta ett ”område för särskilt stöd till den moldaviska ortodoxa kyrkan” och förbjuda ”aggressiv propaganda för icke-traditionell sexuell läggning” var en kränkning av de mänskliga rättigheterna. När det gäller diskriminerande beslut som fattats av andra kommuner har statskansliet meddelat de berörda myndigheterna att deras beslut är olagliga och inlett de relevanta rättsliga förfarandena. Detta ledde till att alla kommunala beslut upphävdes av de utfärdande myndigheterna eller förklarades olagliga av de respektive domstolarna. Samma strategi tillämpas av ombudsmannen när det gäller lagen om att trygga principerna om jämställdhet, rättvisa och objektivitet som antogs den 30 april 2013 av folkförsamlingen i den autonoma regionen Gagauz och som ifrågasätter vissa av de rättigheter som införs genom lagen om jämställdhet, särskilt när det gäller hbt-personers rätt till sysselsättning.

- **Verkningsfullt genomförande av åtgärder mot diskriminering inom den nationella handlingsplanen för mänskliga rättigheter (däribland tilldelning av lämpliga resurser), allmänna medvetandegörande kampanjer mot rasism, främlingsfientlighet, antisemitism och andra former av diskriminering, stärka**

organen med ansvar för politiken mot diskriminering och kampen mot rasism, främlingsfientlighet och antisemitism

Den 27 december 2012 antog parlamentet ändringar i den nationella handlingsplanen för mänskliga rättigheter, som utarbetats gemensamt av myndigheterna och det civila samhället, för att ta hänsyn till utvecklingen, till exempel resultatet av den allmänna regelbundna översynen (slutrapport i mars 2012) och andra internationella rekommendationer. Därefter har bland annat följande nya kapitel lagts till: förebyggande av och kamp mot diskriminering, tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet, samt rättigheter för statslösa personer, migranter, flyktingar och asylsökande. Vid EU:s och Moldaviens dialog om mänskliga rättigheter den 16 april 2013 bekräftade de moldaviska myndigheterna att de prioriterar att fortsätta att genomföra och övervaka handlingsplanen kontinuerligt, med lämplig finansiering.

Övervakningen samordnas av en nationell ad hoc-kommission för genomförande av handlingsplanen för mänskliga rättigheter (nedan kallad den *nationella kommissionen*) med tekniskt stöd av justitieministeriet och det ständiga parlamentariska utskottet för mänskliga rättigheter. Den bygger på en uppsättning resultatindikatorer och omfattar en kvalitativ bedömning och en återkopplingsmekanism. Bedömningen visar att 85 % av de åtgärder som planerats för 2012 hade fullföljts eller pågick vid utgången av året. Den nationella kommissionen efterfrågade en större delaktighet för landets 35 kommunfullmäktige. Den lade också till ett särskilt finansiellt kapitel till handlingsplanen, där de nationella och lokala myndigheterna uppmanas att ange finansieringskällor – interna eller externa, öronmärkta eller nödvändiga för att säkerställa ett fullständigt genomförande. Samarbetet med nationella och internationella partner har fortsatt att vara en viktig faktor för att genomföra handlingsplanen. De moldaviska myndigheterna har nyligen beslutat att bjuda in företrädare för Europarådet, FN, EU, OSSE, nationella och internationella icke-statliga organisationer att delta i den nationella kommissionen.

Den nationella handlingsplanen för att stödja romer 2011–2015, som reviderades 2012 i samråd med internationella partner, innebär ett genombrott i Moldaviens politik gentemot romer eftersom den är inriktad på social integrering i stället för att vara begränsad till att främja romsk kultur. Institutionaliseringsen av den romska gemenskapens medlare är ett viktigt steg för att förbättra romernas integrering. Arbetet i nätverket för den romska gemenskapens medlare, som nu avlönas genom den moldaviska statsbudgeten, bör bli avgörande för den planerade strategin för social integrering, baserat på gemensamma ansträngningar hos de centrala och lokala myndigheterna, ett aktivt deltagande hos det civila samhället och internationella organisationer (som Unicef) och med tillräckliga finansiella anslag. Hittills har 15 medlare i den romska gemenskapen inrättats, med full finansiering av statsbudgeten. Antalet är tänkt att nå en optimal nivå på 47 medlare senast 2015. Till stöd för en strategi för att stärka de romska kvinnorna är 13 av dessa första medlare kvinnor. En positiv nyhet för att öka de moldaviska myndigheternas förmåga att hantera och insikter i frågan om social integrering av romer är att en tjänst som särskild rådgivare till premiärministern i romska frågor inrättades i november 2012.

När det gäller institutionerna bekräftades vikten av att garantera skyddet av de mänskliga rättigheterna inom den rättsliga sektorn som en av grundpelarna för den storskaliga, omfattande strategin för reformeringen av det rättsliga systemet 2011–2016 och den åtföljande handlingsplanen. Genom en första serie lagändringar som antogs i juli 2012 stärktes högsta rådsrådet, särskilt i fråga om dess disciplinära befogenheter. Dessutom uppnåddes målet att fördela domare på ett mer effektivt och flexibelt sätt, beroende på den verkliga arbetsbelastningen i olika domstolar och distrikt, och att minska arbetsbördan för domare genom att inrätta tjänsten som domarassistent. Systemet för rättshjälp, som inrättades 2008 och organiserades kring ett nationellt rättshjälpssråd, förbättrades också. Den

handledning av statligt garanterad rättshjälp som offentliggjordes 2010 med stöd av Europarådet och Europeiska kommissionen fortsatte att skickas ut till berörda institutioner och sakkunniga som erbjuder rättshjälp. En mer kortfattad broschyr gjordes också tillgänglig för allmänheten. Den innehåller förklaringar om de olika typerna av rättshjälp, hur man ansöker om hjälp och hur den går till.

Dessutom diversifierades tillhandahållandet av rättshjälp genom att det inrättades offentliga försvarare vid sidan av de privata advokater som är beredda att ge rättshjälp på kontraktbasis vid de fem territoriella kontoren för det nationella rådet för rättshjälp. Ackrediterade icke-statliga organisationer kommer också att få ge rättshjälp i civilrättsliga ärenden. Juridiskt sakkunniga och icke-statliga organisationer kommer att ge primär rättshjälp (grundläggande information om lagstiftningen och hjälp med att utarbeta olika akter, utom rättegångshandlingar för rättegångsförfaranden). Från och med den 1 januari 2012 blev det möjligt för klagande att ansöka om rättshjälp även i civilrättsliga ärenden. Sådan hjälp finns tillgänglig för personer som inte har råd att anlita en advokat och vars ärende uppvisar en viss rättslig eller förfarandemässig komplexitet.

Strategin för att reformera rättsväsendet lägger tillräcklig vikt vid reformen av ombudsmannamyndigheten och centrumet för mänskliga rättigheter för att stärka deras oberoende och effektivitet. Man lägger också vikt vid den nationella mekanismen för att förhindra tortyr (i november 2009 fick centrumet för mänskliga rättigheter status "B" av internationella samordningskommittén för människorättsinstitutioner, vilket betyder att centrumet delvis uppfyller Parisprinciperna). En ad hoc-arbetsgrupp gjorde en detaljerad undersökning av verksamheten vid centrumet och utvärderade bland annat dess resultat, finansiella behov och eventuella åtgärder för att optimera verksamheten. Justitieministeriet tog med utgångspunkt i dessa slutsatser och med hjälp av internationella partner (däribland FN:s lokala rådgivare om mänskliga rättigheter och FN:s tidigare särskilda sändebud mot tortyr) och lokala icke-statliga organisationer fram förslag till lagstiftning om omorganisation av centrumet, val och utnämning av ombudsmän och fastställande av deras grad av självbestämmande när det gäller att välja och utse centrumets personal, utforma den interna organisationen och hantera budgetfrågor. I nuläget har lagförslaget överlämnats för offentligt samråd.

Samtidigt har centrumet gjort egna ansträngningar för att höja sin effektivitet och stärka sin trovärdighet. Det började utnyttja sin rätt att ställa frågor till författningsdomstolen om huruvida specifika lagar är förenliga med konstitutionen och att begära rättsliga utlåtanden från domstolen eller ingripa i rättsliga förfaranden i egenskap av sakkunniga (*amicus curiae*), bland annat i antidiskrimineringsförfaranden. Ett regionalt centrum har öppnats i Varnita, en förort till Bender, i den så kallade säkerhetszonen som kontrolleras av Moldavien för att behandla förfrågningar från lokalbefolkningen och förbättra samarbetet med motsvarande ombudsmannamyndighet i Transnistrien.

b) Bedömning av rekommendationer i konsekvensbedömningar

- *Fortsätta att genomföra handlingsplan för mänskliga rättigheter 2011–2014 och fortsätta att arbeta för att involvera det internationella samfundet för att hantera minoritetsfrågor.*

De moldaviska myndigheterna har visat ett osvikligt engagemang och ständigt bättre resultat i genomförandet av handlingsplanen för mänskliga rättigheter 2011–2014. I mars 2013 pågick arbetet med att ta fram ändringsförslag till regeringsdekretet om inrättande av den nationella kommissionen för genomförande av handlingsplanen för mänskliga rättigheter. Syftet är att bjuda in internationella organisationer som Europarådet, FN, EU, OSSE och internationella icke-statliga organisationer att delta i kommissionens övervaknings- och bedömningsarbete.

De moldaviska myndigheterna hade för avsikt att snabbt gå ut med en sådan inbjudan när en ny regering hade utsetts.

- *Säkerställa effektiv tillämpning av antidiskrimineringslagstiftning i enlighet med europeiska och internationella normer, framför allt genom att utfärda omfattande riktlinjer och inrätta ett fungerande jämställdhetsråd.*

Precis som förklaras ingående i föregående avsnitt visar de moldaviska myndigheterna, de rättsliga myndigheterna, det civila samhället och befolkningen i stort en stor medvetenhet om antidiskrimineringsfrågor, ett ämne som fortfarande är kontroversiellt i samhället. Ett antal genomförandeåtgärder inleddes kort efter det att lagen om jämställdhet antogs, däribland ett gediget utbildningsprogram för att ge jurister riktlinjer och för att informera allmänheten. Administrativa beslut och regionala rättsakter som står i strid med lagen om jämställdhet återkallas med rättsliga medel och det håller på att utvecklas en nationell rättspraxis som är förenlig med besluten i Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna.

- *Upprätthålla de finansiella insatserna för att genomföra handlingsplanen för stöd till romer 2011–2015 på ett ändamålsenligt och konsekvent sätt.*

Precis som anges i föregående avsnitt har handlingsplan för stöd till romer 2011–2015 genomförts konsekvent. Det tidigare åtagandet om att institutionalisera den romska gemenskapens medlare har, om än med viss försening, omsatts till verkliga budgetåtaganden 2013. I denna fråga, liksom när det gäller mänskliga rättigheter i allmänhet, är samarbetet med och stödet från det internationella samfundet en viktig faktor för att de planerade åtgärderna ska lyckas.

- *Fortsätta det goda samarbetet med de factomyndigheter i Tiraspol, vilket skulle möjliggöra informationsutbyte om utfärdande av handlingar och om verkställighetsfrågor.*

Som beskrivs i punkten om riktmärken i handlingsplanen för viseringsliberalisering utfärdas identitetshandlingar till invånare i Transnistrien av Moldaviens konstitutionella myndigheter på grundval av information som lämnas enligt moldavisk lag och kontrolleras mot information som de konstitutionella myndigheterna har tillgång till.

Samarbetet mellan Chisinau och Tiraspol i verkställighetsfrågor sker i enskilda fall och på grundval av ett avtal från 1994. Detta avtal går dock inte att tillämpa eftersom det med hänsyn till Moldaviens utveckling i fråga mänskliga rättigheter inte ger tillräckliga garantier för skydd av personuppgifter och mänskliga rättigheter för de misstänkta personer som de transnistriskade de facto-myndigheterna vill utreda. Detta format måste ses över. Arbetet med denna fråga återupptogs efter 5+2-mötet i Odessa med utgångspunkt i ett förslag från OSSE:s biståndsgrupp i Moldavien.

- *Öka ansträngningarna för att lösa eventuella säkerhets- och migrationsfrågor och hitta möjliga lösningar för att förbättra kontrollen utan att äventyra 5+2-förhandlingarna.*

I mars 2013 översände den moldaviska biträdande premiärministern för återförening (Moldaviens politiska företrädare i 5+2-processen) en skrivelse till den transnistriskade de facto-administrationen, övriga deltagare i 5+2-processen och den gemensamma kontrollkommission som inrättats enligt avtalet från 1992 om eldupphör, med information om Moldaviens avsikt att inrätta sex registreringsställen för den moldaviska byrån för migration och asyl vid den administrativa gränsen mot Transnistrien i den så kallade säkerhetszonen för den transnistriskade konflikten för att övervaka och kontrollera migrationsflöden genom den centrala (transnistriskade) delen av gränsen mellan Moldavien och Ukraina. Den information som lämnades till Tiraspol innehöll grundläggande uppgifter om plats, förfaranden, ansvariga institutioner och andra relevanta aspekter.

I april, efter den transnistriskas administrationens negativa svar gjorde den biträdande premiärministern för återförening ytterligare skriftliga förtydliganden till Tiraspol och även offentliga uttalanden, däribland dem som utfärdats av byrån för migration och asyl. Frågan togs upp på nytt under 5+2-mötet i Odessa (23–24 maj 2013), då Moldavien bemötte Transnistriens anklagelser om att detta initiativ skulle hindra rörligheten för ryska och ukrainska personer som är bosatta i Transnistrien och som inte har ett moldaviskt pass. Förklaringarna verkade vara tillfredsställande för Transnistrien. Moldavien gick också med på att hålla konsulära trepartssamtal med Ryssland och Ukraina om erkännande av bosättning i Moldavien för ryska och ukrainska medborgare som är bosatta i Transnistrien och som vägrar att registrera sig hos de moldaviska myndigheterna.

Enligt den nationella statistikbyrån uppgick Moldaviens befolkning 2012 till 3 559 541 personer (Transnistrien ej inräknat). Antalet invånare i regionen Transnistrien uppskattades till 509 400 personer (utan avdrag för det stora antalet invandrare från regionen), varav 280 239 (55 %) var moldaviska medborgare som var införda i folkbokföringen. Under 2012 utfärdade it- och kommunikationsministeriet 15 531 pass till moldaviska medborgare som var bosatta i regionen Transnistrien.

Moldavien bedriver generellt en inkluderande politik för sina medborgare som är bosatta i Transnistrien och ger dem kostnadsfri tillgång till moldaviskt medborgarskap på frivillig basis (eller kostnadsfritt utfärdande av de första identitetshandlingarna). Eftersom Moldavien inte erkänner transnistriskas handlingar om civilrättslig ställning har it- och kommunikationsministeriet vidtagit särskilda åtgärder för att bekräfta den sökandes medborgarskap i linje med ändringarna av lagen om medborgarskap 2004 och regeringens beslut nr 959 av den 9 september 2005 och nr 337 av den 10 maj 2011. Sedan maj 2012 har det pågått diskussioner mellan Chisinau och Tiraspol om att införa en mekanism för informationsutbyte, tillåta återregistrering av handlingar som utfärdats av de transnistriskas de facto-myndigheterna och framför allt införa delar av den nationsomfattande identifieringen (ett nummer som tas fram av den moldaviska folkbokföringen) i de civilrättsliga handlingar som utfärdas av de transnistriskas de facto-myndigheterna. Detta skulle förenkla ansökningsprocessen för personer som är bosatta i Transnistrien och som ansöker om moldaviska identitetshandlingar.

I dagsläget fastställs i regeringens beslut nr 125 av den 18 februari 2013 om godkännande av förordningen om utfärdande av identitetshandlingar och bevis för invånarna i Moldavien (som ersätter regeringens beslut nr 376 av den 6 juni 1995 med efterföljande ändringar) att identifiering av personer som är myndiga och som inte har dokumenterats tidigare eller vars identitet inte kan bekräftas på grundval av handlingar som utfärdats tidigare ska göras på grundval av förklaring om ansvar av en förälder, rättslig företrädare eller andra släktingar i första till tredje led. I det senare fallet måste den sökande lämna ytterligare förklarande handlingar som utfärdats av de lokala myndigheterna eller andra statliga institutioner som har uppgifter om den berörda personen. Ättlingar eller släktingar till personer som är bosatta i Transnistrien som inte kan identifieras och erkännas på grundval av det Sovjetbaserade passsystemet (som det moldaviska registret har ärvt) kan därför i dag använda sig av förklaringar från sina släktingar för att ansöka om moldaviskt medborgarskap. I den moldaviska strafflagen fastställs böter och upp till ett års fängelsestraff för falska deklARATIONER inför en offentlig tjänsteman i syfte att åstadkomma en rättslig konsekvens för en tredje person.

Allmän bedömning grupp 4

Moldavien har gjort framsteg när det gäller att fullfölja riktmärkena för den andra fasen. Återstående begränsningar av utländska medborgares och statslösa personers lagliga vistelse

avskaffades, alla medborgares tillgång till identitetshandlingar har successivt förbättrats, det har gjorts stora framsteg i genomförandet av den rättsliga ramen mot diskriminering. Vidare har situationen för regionen Transnistrien behandlats noggrant. Bland annat har det inrättats ett system för övervakning av migrationen och det har införts särskilda bekräftelseförfaranden för transnistrisk invånare som ansöker om moldaviska identitetshandlingar. Dessutom har Moldavien konsekvent följt upp alla rekommendationer i konsekvensbedömningarna.

Kommissionen anser att **Moldavien generellt uppfyller de riktmärken för den andra fasen som anges i grupp 4.**

Det behövs ytterligare åtgärder i fråga om följande:

- Bekräfta en hållbar tillämpning av lagen om jämställdhet, framför allt genom att inrätta ett fungerande jämställdhetsråd och främja utvecklingen mot ett fullständigt genomförande av lagen om social integrering av personer med funktionsnedsättning.
- Bekräfta det finansiella stödet till den nationella handlingsplanen för mänskliga rättigheter.
- Fortsätta att genomföra reformen av rättsväsendet, bland annat genom att stärka ombudsmannamyndigheten.
- Upprätta de utlovade registreringskontoren längs den administrativa gränsen till Transnistrien.
- Främja framstegen med Transnistrien för att underlätta dokumentation och bevisning för personer som är bosatta i Transnistrien.

3. SLUTSATSER

Sedan viseringsdialogen mellan EU och Moldavien inleddes i juni 2010 och handlingsplanen för viseringsliberalisering lades fram för de moldaviska myndigheterna i januari 2011 har kommissionen regelbundet till Europaparlamentet och rådet rapporterat om de framsteg som Moldavien har gjort för att vidta nödvändiga åtgärder för att uppfylla riktmärkena inom de fyra grupperna i den första fasen och nu, genom denna fjärde lägesrapport, under den andra fasen av handlingsplanen för viseringsliberalisering.

Utöver denna intensiva rapportering avseende handlingsplanen för viseringsliberalisering har kommissionen också fortsatt att följa upp framstegen i Moldavien på områden som är relevanta för handlingsplanen genom

- EU:s och Moldaviens gemensamma kommitté för förenklade viseringsförfaranden,
- EU:s och Moldaviens gemensamma kommitté för återtagande,
- EU:s och Moldaviens gemensamma underkommitté nr 3,
- mötet för högre tjänstemän vid EU:s och Moldaviens partnerskap för rörlighet,
- EU:s och Moldaviens dialog om mänskliga rättigheter.

I var och en av dessa kommittéer och ramar går dialogen och samarbetet mellan EU och Moldavien framåt och sker smidigt. Under det senaste mötet med de gemensamma kommittéerna för förenklade viseringsförfaranden och återtagande, som hölls i Bryssel den 12 juni 2013 (med deltagande av EU:s medlemsstater), konstaterade kommissionen att genomförandet av de båda avtalen var allmänt tillfredsställande.

Viseringsdialogen mellan EU och Moldavien har visat sig vara ett viktigt verktyg för att främja **reformer**, inte bara inom området för rättsliga och inrikes frågor, utan även inom andra områden, som rättsstatsprincipen och konstitutionella frågor som berör finansiering av

politiska partier och politisk immunitet. De framsteg som Moldavien gjort på de olika områden som ingår i de fyra grupperna i handlingsplanen har varit konstanta och verkningsfulla under de senaste tre åren och visar de moldaviska myndigheternas omfattande åtaganden och insatser för att göra genomförandet av handlingsplanen till en prioritering på sin rättsliga, politiska och förvaltningsmässiga dagordning.

Det är dock viktigt att på nytt framhålla att de reformer som har genomförts inom flera områden som omfattas av handlingsplanen, särskilt de som gäller god styrning av den offentliga förvaltningen, uppenbart kräver en **stabil politisk vilja** hos de moldaviska myndigheterna, för att reformerna ska kunna befästas fullt ut i det moldaviska samhället.

Denna bedömning visar att Moldavien **i stort sett uppfyller alla riktmärken för de fyra grupperna i handlingsplanen för viseringsliberalisering**. Den rättsliga och politiska ramen och de institutionella och organisatoriska principerna uppfyller europeiska och internationella normer i alla de fyra grupperna. Kommissionen anser att Moldavien har gjort **mycket goda framsteg** med att uppfylla riktmärkena för den andra fasen i handlingsplanen på ett ändamålsenligt och hållbart sätt. Genom att vidta de åtgärder som krävs enligt denna rapport skulle Moldavien slutgiltigt uppfylla samtliga riktmärken i den andra fasen av handlingsplanen för viseringsliberalisering.

Kommissionen kommer att fortsätta att noggrant uppmärksamma huruvida Moldavien anslår tillräckliga finansiella resurser och personalresurser till ett hållbart genomförande av den rättsliga och politiska ramen. Därför uppmanas Moldavien att inrätta en **långsiktig flerårig plan** för att se till att de nödvändiga finansiella resurserna och personalresurserna anslås så att riktmärkena kan uppfyllas på ett varaktigt sätt genom att de budgetrubriker som krävs läggs till i statsbudgeten. Det är också mycket viktigt att fortsätta att anordna **riktade informationskampanjer** för att förklara de rättigheter och skyldigheter som följer av viseringsfria resor och de regler som styr tillgången till EU:s arbetsmarknad.

Kommissionen kommer att **fortsätta sin aktiva övervakning** av genomförandet av de åtgärder som krävs i denna rapport för de fyra grupperna i handlingsplanen för viseringsliberalisering i syfte att kunna **rapportera i höst** att alla riktmärken i handlingsplanen för viseringsliberalisering har uppfyllts.